

RAMPA

Ken Rüütel: tahan mängida, mängida, mängida!

Kristin Prits ja
Rasmus Vendel
Vanemuise kaevul

Muusikal
kingavabrikust:
„Kinky Boots ehk
Kirglikud kontsad“

Maailma kuulsaim
uksepaugatus –
„Nukumaja“

Balletitrupi
„Ohtlikud suhted“

155. hooaeg

Hea teatrisõber!

Vanemuise teater sai alguse sellest, et eestlastest haritlased ja käsitöölised otsustasid hakata endid seltsis harima ettekannete, laulu ja näitemänguga. Edasine on särav ajalugu. Vanemuise Seltsis peetud Jakobsoni isamaalised kõned innustasid unistama oma riigist, lauluarmastusest sai algatus esimesele laulupeole ja 1870. aastal jaanipäeval jõudis rahva ette „Saaremaa onupoeg“.

155 aastat tundub pikk aeg, sest Eesti vaimuelu mastaapides ongi see peaaegu kõige algus. Aga meie mängukavas on sellel hooajal Sophoklese tragöödia „Antigone“, mis on kirjutatud 2465 aastat tagasi. See on tõlgitud algmaterjali põhjal ja see puudutab tänapäeva Eesti vaatajat samamoodi nagu ateenlasi esmaettekandel tänini säilinud Dionysose teatris.

Sisimas, põhivajaduste mõttes oleme me samasugused sõltumata ajast ja kohast. Meid kannustab uudishimu ja ühendab kaastunne. Hästi tehtud teatris kaovad tavapärased piirid ning võib näha sügavale inimhinge sisse. Teatris saab vahel ka kõvasti naerda ja mõnikord on etenduselt koju minnes jalges imeline kergus.

Need, kes alustasid koos Koidulaga, tegid teatrit heast tahtmisest. Äsja tähistasime Karl Menningu 150. sünniaastapäeva. Ta müüs maha oma isa majad ja pöörutas Euroopasse õppima

teatrikunsti suurimatelt meistritelt. Menningu juhtimisel ehitati legendaarne valge teatrimaja ja Vanemuine muutus Eesti esimeseks elukutseliseks teatriks.

Tänapäeval on teatril kolm maja ja mitusada töötajat, kes tunnevad oma ameteid peensusteni. Näitlejaks saab ainult kõrgharidusega ja meistriclasside võtmiseks ei pea müüma oma vara, sest taotlelda saab toetusi. Aga kõige aluseks ja selleks, mis edasi viib, on endiselt hea tahtmine, õhin ja kirg.

Sellel sügisel tuleb meile oma neljandat lavastust tegema Hendrik Toompere sen. Talle meeldib Vanemuise draamatrupp ja Eesti parim publik. Ta lavastab väikeses majas Henrik Ibseni „Nukumaja“, see on võimas klassikatekst, mis igal ajastul on eri moel kõnekas. Vastukaaluks suurele klassikale toome Sadamateatris välja lavastused „Big Mother“ ja „Päevaraamat“.

Esimene neist on kaasaegne prantsuse näidend, mille tegevus kandub pöörastes võimümängudes mandriit mandrile. Selle lavastab Robert Annus. „Päevaraamat“ on lavastaja Ringo Ramuli dramatiseering ungari kirjaniku Agota Kristofi romaani järgi. See on kujundlik ja poeetiline lugu kaksikutest vendade ellujäämisest halastamatus maailmas.

Igal lool, mille vaataja ette toome, on oma eellugu. Lavastajad loevad ja otsivad materjali, mis neid endid kõnetaks ja mida nad sooviksid vahendada. Lavastusi valmistatakse ette mõnikord mitu aastat: otsitakse õiget tekstistiili ja ruumilahendusi, kaalutakse igat sõna ning valitakse endale trupp. Looming sünnib haprast tundest kõigeteadmise ja tundmatuga silmitsi seismise vahel, sest iga lavastus on eriline ja kordumatu. Nii on see olnud rahvusteatri Vanemuine sünnist alates ja nii see ka jääb: meil on head tahtmist, õhinat ja kirge.

Kohtumiseni teatris!

Tiit Palu, draamajuht

- 4 Mänguhimuline introvert Ken Rüütel**
- 20 „Big Mother“ ehk meelelahutuslik triller tõsisel teemal**
- 24 „Nukumaja“ lähtepunktiks on absoluutne rahulolematus**
- 28 Noored näitlejad Kristin Prits ja Rasmus Vendel kustutavad janu**
- 40 „Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad“ — muusikal kõrgetel kontsadel**
- 44 „Ohtlikud suhted“ toovad kirglikud võimumängud Vanemuise balletilavale**
- 48 Kabjad, kontsad ja kaheksakümmend paari ühesuguseid kingi**
- 52 Teater läbi Maris Saviku ja Heikki Leisi fotoobjektiivi**
- 64 Teatrisse armunud grimminaiskond**
- 74 Arukas arvustaja**
- 76 Draamarepertuaar**
- 84 Muusikarepertuaar**
- 90 Balletirepertuaar**
- 94 Lastelavastused**

Teater Vanemuine
Vanemuise 6, 51003 Tartu

Piletid: 744 0165, kassa@vanemuine.ee
Piletimaailm, Piletilevi

vanemuine.ee
facebook.com/vanemuine
instagram.com/vanemuine

Kaanefoto autor: Maris Savik
Kujundaja: Aide Eendra
Keeletoimetaja: Ene Nagelmaa

Me peame rääkima Kenist

TEKST SVEN KARJA
FOTOD MARIS SAVIK, HEIKKI LEIS,
KAUNITE KUNSTIDE KOOLI ARHIIV

Näitleja **Ken Rüüteli** elus juhtus sel kevadel enneolematu lugu: kümme vaba päeva järjest. Ei proove, ei etendusi. Olukord oli nii ootamatu, et asjaosaline ise ei osanud saatus selle kingitusega õieti midagi peale hakata. Oli lihtsalt niisama – et mitte öelda vedeles. Istus kodus ja vaatas kevade tärkamist. Pärast kolmandat vedelemispäeva ei jäänudki muud üle kui tööle hakata. Uus osaraamat välja otsida ning hakata järgmisse prooviprotsessi, „Antigone“ teksti, sisse elama.

Kuidas Ken tööd murrab

Kevadsuvel, oma neljanda Vanemuise hooaja lõpul, oli Kenil korraga mängida (kui arvestada ka koolides mängitavat noorte haridusprogrammi „Valmisolek on kõik“) tervelt üksteist rolli. Tõsi, hooaja lõpuga läks kolm neist kavast maha. Aga juba terendab ees uus hooaeg uute töödega. Ent Keni loominguline portfoolio ei piirdu sugugi ainult Vanemuisega, oma suurema-väiksema jalajälje on ta jätnud ka Rahvusooperisse Estonia, Kuressaare teatrisse, Ugalasse, Kinoteatrisse, Theatrumisse, Leevaku kandi kogukonnateatrisse, samuti filmi („Apteeker Melchiori“ potisoenguga munka mäletate, eks?), seriaalidesse, multikate häälteks. Ära ütleb rolle vaid siis, kui töögraafikuid ei ole mitte mingi nipiga võimalik klappima saada, viimati läks nii ühe tudengifilmiga.

Nelja teatriaasta sisse on juba mahtunud ka esimesed preemiad, nii kolleegide tunnustus parimate meeskõrvalosade eest kui ka noore teatritegija esimesi õnnestunud samme märkav Kristallkingakese auhind. Nagu ajalugu on kinnitanud, siis viimane preemia on üpris hea stardipakk järgmistele preemiatele, sest valdav enamik kunagisi kingakesekavalere on nüüdseks juba mitmete teatriaahindade laureaadid.

Muidugi-muidugi, ega siis teatrit ei tee keegi preemia pärast ja näitlejate väärtust ei möödeta laval maha räägitud tekstihulga ega läbi higistatud kostüümide arvu järgi. Ent näitleja Rüütelil leidub ka selliseid rolle, mis usutavasti peaksid vaataja mälus üpris kiirelt elustuma. Esimese hooga löövad ette kaks ülimalt liikuvat, justkui pidevalt õhus lendlevat tegelast: permanent-ses loomepalangus pendeldav Tiit Piibelet („Pisuhänd 2“) ja välgunoolena lavameetreid mõõtev edevusehunnik Lucentio („Tõrksa talt-sutus“). Viimase hooaja rolle silme eest läbi lastes ei saa üle ega ümber „Neljanda õe“ Koljast, algusest lõpuni vaatajale suuresti mõistatuseks jäävast lavategelasest – on see koer, inimene

Teataja, „Antigone“ (2024).

või mingi üle-võlli-fantaasiategelane? Aga on ka veel teine grupp rolle, mis pärit hoopis teisest ooperist: vähese jutu, raske sammu ja veel raskema pilgu ning tumeda, peidetud siseeluga eri vanuses meeshinged (Otto, „Mitte midagi“; Töödejuhataja, „Niskamäe naised“; Julius, „Laul õnnest“). Kokkuvõtvalt võiks öelda, et üpris domineerivad ja intensiivsed tüübid. Eks siingi kehti seaduspära, et rollid ei pruugi sageli kokku langeda näitleja iseloomuga. Nii on Ken end ühes varasemas intervjuus nimetanud põhimõtteliseks introverdiks. Mitte selleks, kes inimeste eest

kõrvale hoiab, aga selliseks tegelaseks, kes eriti võõramas seltskonnas pigem teisi kuulab ja mõtlikult kaasa noogutab.

Kuidas Ken põlevate silmade eest sai rolli koos komplimentiga

Ühel kevadisel pühapäeval leiame Keniga aja ja koha Vanemuise suures teatrimajas, et veidi juttu puhuda. Tõesti, me peame rääkima Kenist, sest isegi Rambi toimetuse on aru saanud, et sellest noorest näitlejast ei saa enam mööda vaadata. Ning mitte ainult sellepärast, et tegu on esimese

Juulius, „Laul õnnest“ (2020), Keni esimene roll Vanemuises, seekord veel lavakunstkooli tudengina.

Keniga Vanemuise draamatrupi enam kui 150-aastases ajaloo. Kuivõrd tema viimaste aastate tegemised võiksid teatrihuvilisele olla tuntud ja teada, siis rääkisime peamiselt sellest, mis eelnes aastale 2020, mil ta koos nelja kursusekaaslasega lavakooli 29. lennust Eesti vanima teatri uksest sisse astus.

„Olin küllaltki vaikne ja iseseisev laps,“ sukeldub sünnipärane pealinlane Ken oma varasemasse lapsepõlve. „Vanemad tegelesid rohkem vanema vennaga, minuga mitte nii väga. Mul on näiteks meeles – ilmselt seda juhtus küll ehk paar korda, mitte rohkem –, et ma läksin üksi lasteaeda. Nelja-aastaselt. Sõitsin Balti jaama juurest trolliga Mustamäele.“

Siiski selgub, et Keni ema hoidis üpris aktiivselt kätt ka oma noorema poja huvitegevuste pulsil. Olgem ausad, ega siis

Meenutus Keni näitlejate algusest: Kaari Sillamaa Kaunite Kunstide Koolis valminud muusikaline vampiirifilm „Verelegend“ (2012). Seljaga olev noormees on Kasper Raidam.

peotants, keraamika ja akrobaatika ole alad, mis üht normaalset koolipoissi eriliselt lummaks. Hilisemas elus on kõigist neist aga kõvasti kasu olnud, oskab Ken praegu ema järjekindlusele tänulik olla. Keraamikaringi kõrvale tekkis peagi ka teatritegemine Kaari Sillamaa Kaunite Kunstide Koolis, kokku ligemale kümneks aastaks. Lisaks laval olemisele oli seal vähemalt sama tähtis ka teatri lavatagune pool – rekvisiidid, kostüümid, mingite tehniliste lahenduste väljamõtlemine, mis oli samuti laste vastutusala. Vahel polnud mahti öösekski koju minna. Aga milliseid säravaid muusikalirolle võiks tollest ajast meenutada? „Ma tegin seal rohkem kõrvalosi,“ tunnistab Ken. „Mul oli natuke keeruline selle laulmisega ... Muusikaõpetaja ütles minu kuuldes mu emale, et teie lapsele on elevant kõrva peale astunud ... See jäi painama, aga olen õnneks aastatega asjast üle saanud.“ Tagantjärele tõdeb Ken, et seoses väga varajase lavakogemusega tuli tal lavakunstkoolis tõsiselt piike murda ja tegeleda stampide eemaldamisega. „Kui laps satub väga varakult lavalaudu käima ja harjub seal ära, siis tekivad tal teatavad nipid, kuidas isad-emad saalis naerma saada, ja need toimuvad kuidagi tehniliselt, mitte sisu kaudu. Ja lõpuks tuli see juba automaatselt, kõik oli justkui hästi, aga näitlejana muutusin ma laisaks.“

Laulmisteema keerukuse kiuste toimus Keni esimene päristeatri lavale astumine põhikooliajal just Rahvusoperis Estonia. Parajasti hakati ette valmistama „Pipi Pikksuka“ muusikali ja laste rollidele toimus eraldi konkurss. Kuivõrd Tommy rolli napsas Keni eest tema hilisem Vanemuise kolleeg Jaanus Tepomees, läks ta tantsurühma pääsemiseks vapralt järelkonkursile. See algas suure fiaskoga, sest Jüri Naela ettenäidatud „kombod“ eeldasid korralikku koreograafilist ettevalmistust, aga lõppes siiski taustalaste sekka pääsemisega, kuivõrd Ken torkas silma hoopis oma põlevate ja väljendusrikaste silmadega, mida lavastaja Andres Dvinjaninov ka eraldi esile tõstis. „See oli üldse esimene kompliment minule kui näitlejale.“

Kuidas Ken sarved maha jooksis

Gümnaasiumipõlve veetis Ken Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi (VHK) teatriklassis, mis teatavasti on viimastel aastatel kujunenud lavakooli tänuväärseks taimelavaks. Ka Keni

Muusikaõpetaja ütles minu kuuldes mu emale, et teie lapsele on elevant kõrva peale astunud ...

VHK lennu lõpetajate hulgast leiame viis praegu tuntud näitlejat. Uurin, kas see kool oli siis juba teadlik valik teatri suunas? „Ei olnud, mina ei teadnud sellest koolist mitte midagi. Aga üks klassiõde, kes mulle meeldis, ütles, et tema läheb katsetele, ja kutsus mind kaasa ... ja ma saingi sisse.“ Too klassiõde loodetavasti ikka ka? „Ei, tema läks üldse viimasel hetkel Tallinna Reaalkooli.“

Teatriklass tähendas muidugi juba tõsisemat teatritegemist, kus pedagoogid olid suure kogemusega teatriprofessionaalid. Esimeses järjekorras tuleb meenutada lennu juhendajat Maria Petersoni, aga ka Lembit Petersoni, kõnetehnika õpetajat Tõnis Rätsepat, liikumisõpetajat Tiina Möldrit. Tõeliselt teatrile ja noortele pühendunud õpetajad, kelle visadust annab tagantjärele tõsiselt imetleda. „No kas sa arvad, et noortel kuttidel on erilist huvi näiteks kuskil stange ääres mingeid painutusi teha?“ Arendavama poole pealt pakkus VHK teatriõpe aga hulgaliselt võimalusi teatritegemise eri vorme proovida. Näiteks praeguse Noorsooteatri kunstilise juhi Mirko Rajase käe all prooviti esimest korda kätt nukuteatriga ja üldse sellega, kuidas elutu objekt elama panna. „Aga pärast üht etüüdi ütles Mirko, et tead, Ken, ma vaatasin kogu aeg ainult sind, aga mitte nukku. Sain aru, et see nukuteater vist pole ikka väga minu rida.“

VHK teatriklassi lõpetades oli järgmine haridusalane samm selge – lavakunstkool. Aga nüüd järgnes krahh, põrumine juba eelvoorus, mis oli ikka „korralik pauk“. „Võtsin siis Tartu ülikoolis õpetatavad erialad ette ja hakkasin vaatama, mis mind huvitab. Üks ala, mis mind tõmbas, oli

***Teen hommikul silmad lahti
ja näen, et kell on 13.22.
Panen kohe silmad kinni
tagasi, sest ütlen endale,
et see ei saa ju tõsi olla,
sest mul on kell 12 etendus.***

näiteks meditsiin, täpsemalt kirurgia. Samas sain kohe aru, et sinna ma oma suhteliselt kehvade hinnetega sisse ei saaks. Mul on päris kõva pea. Samas, matemaatikaga oli mul hästi, numbrid on minu sõbrad, aga keemiast, füüsikast ja bioloogiast ma väga sotti ei saanud. Aga siis vaatasin, et Tartu ülikooli alla kuulub ju ka Viljandi kultuuriakadeemia, seal on ju ka teatriga seotud erialad.“ Et näitlejakursust Viljandis tol aastal vastu ei võetud, jäid sõelale tantsukunsti ja valguskunsti erialad. Ken tegi eksamid mõlemasse ja sai ka mõlemale erialale sisse. Kuna meesterahvaid eksib tantsukunsti erialale harva, siis on Kenil meeles, et viimasel vestlusel, kus üliõpilaskandidaat peaks justkui ennast presenteerima, hakkas komisjon hoopis teda keelitama, et ta ikka tantsimise kasuks otsustaks. Emale tehtud kiire telefonikõne kinnitas sama: loomulikult tants!

Tantsuõpingud Viljandis kulgesid igati edukalt, tegid lahti uusi loomingulisi uksi ning õpetasid palju olulist lavaliikumise ja olemise kohta. Muu toreid hulgas tuli ka pakkumine teha kaasa Ugala teatri jõululavastuses „Hiired on hiired“, kus osales kaks kursust kultuuriakadeemia näitleja- ja tantsueriala tudengeid. Muidu meeldiva protsessi sekka aga sattus ka üks tõeliselt kole kogemus. Nimelt sai Ken hakkama sellega, et suutis ühe päevase etenduse lihtsalt maha magada. Juhtumi taustaks tuleb ausalt tunnistada, et esimest korda elus teise linna sattununa elas Ken ka täisväärtuslikku tudengielu „kõige selle juurde kuuluvaga“, kuivõrd „sarved olid veel maha jooksmata“. „Teen hommikul silmad lahti ja näen, et kell on 13.22. Panen kohe silmad kinni tagasi, sest ütlen endale, et see ei saa ju tõsi olla, sest mul on kell 12 etendus. Siis aga jõuab minuni

Kolja, „Neljas öde“ (2023).

teadmine, et kell ongi täpselt nii palju, eile oli suurem pidu ja ma jäin magama. Siis näen, et telefonis on viiskümmend vastamata kõnet ...“ Muidugi ei jäänud etendus ära, sest lavastaja Oleg Titov hüppas ise hiirekostüümis lavale ja ootamatul kombel ei tulnud keegi kolleegidest ka kurjustama („Kui teatrisse jõudsin, siis miskipärast tahtsid kõik mind hoopis kallistada“), aga see õudne tunne, et oled mitutsada inimest laval ja saalis alt vedanud, on tänaseni meeles, ja paneb tööplaane erilise hoolega jälgima. Tantsuõpingute kogemus on muu hulgas tekitanud soovi tulevikus

ka mõnes Vanemuise tantsulavastuses kaasa teha. Praegu pole sõnalavastuste koormus selleks ruumi jätnud, aga ehk kunagi ...

Kuidas Ken lavanärvi maha saab

Aasta pärast oli Ken siiski uuesti lavakunstikooli ukse taga ja seekord osutus ka väljavalituks. Anu Lambi ja Elmo Nüganeni õpilasena teatritarkusi süvenenumalt tudeerima asudes oli ka juba piisavalt tarkust, et eelnevad teatri- ja tantsuõpingud oma kasuks pöörata ja uusi teadmisi juurde ammutada. Pärast teatrikooli oli muude

pakkumiste seas laual ka Vanemuise oma. Kuna Tartusse olid tulemas veel neli kursusekaaslast, ei olnudki vaja pikalt mõelda. Hulgakesi, suurema kambaga ühte teatrisse tulek on lavakooli lõpetajaid alati ahvatlenud. Iga noore näitleja unistus – rohkem rolle, suuri ja väikseid, koomilisi ja traagilisi – läks Kenil kohe täide ja on siiani kestnud. Aga vähemalt sama tähtis on see, et oma senise elu merelinnas Tallinnas ja järvelinnas Viljandis veetnud Ken sai kohe ka seni suhteliselt võõra Tartu ja eriti Emajõega sinasõbraks. „Kuidagi välismaa tunne tuleb peale!“

Kui kogemust juba kolmekümne rolli jagu, on selge, et kokku tuleb arvestatav hulk erinevaid lavastajaid. Loomulikult on mõnega neist lihtsam, teisega keerulisem klappida, midagi õppida on aga igahelst neist. Lõppenud hooaeg tõi kaasa koostöö esimese välislavastajaga, ukrainlase Stanislav Moissejeviga, kelle käe all valmis eelmaintud „Neljanda öe“ Kolja. Üsna isemoodi sündinud roll, sest lavastaja jäi pidevalt justkui distantsile, lasi näitlejal endal otsida. „Proovide ajal oli hetki, kus ma teda tõsiselt vihkasin, siis jälle armastasin, praegu oskan talle tõsiselt tänulik olla.“

Räägime veidi ka näitleja elukutse mõnest tumedamast poolest, näiteks kadedusest ja hirmudest. Meelehärmu selle üle, et kolleeg on saanud suurema ja uhkema rolli, on Ken tundnud õige veidi, ja sedagi vaid ühelainsal korral. Üldjuhul on siiski lavastaja rollijaotus piisav motivaator. „Mõtlen, et ahhaa, näed, lavastaja on mind just selle osa peale pannud, hakkab siis uurima ja puurima, et mis seal sees on.“ Hirmude

Mõtlen, et ahhaa, näed, lavastaja on mind just selle osa peale pannud, hakkab siis uurima ja puurima, et mis seal sees on.

teema on Keni jaoks mõnevõrra segane ja ta palub täpsustada, mida ma täpsemalt silmas pean. Asun siis kirjeldama näitleja võimalikke foobiaid, niipalju kui fantaasia lubab: laval kukub midagi ümber, mälukrampi kangestunud partner ei kõnele enam musta ega valget, publiku hulka on peitunud märatsev hull ... „Heh, niisuguste asjade peale ei mõtle ma üldse!“ pühib Ken laia naeruga minu maalitud õudusstsenariumid kiirelt lauvalt maha. „Etenduseelne närv on muidugi olemas, see pole aga hirm või ärevus, vaid pigem elevus. Kui seda mõnikord ei ole, siis pole ka midagi hullu, ei tasu paanikasse minna, lihtsalt täna on teistmoodi päev. Aga enne iga etendust mul on oma väike rituaal või palve. Ma täpsemalt ei tahaks rääkida, mis see on. Sel ajal ma mõtlen lihtsalt sellele, et olen siin täna ja praegu, esimest ja viimast korda. Ja katsun hästi päriselt kohale tulla ja päriselt korra peast läbi lasta, et mis siis, kui see roll jääbki minu viimaseks hingetõmbeks.“

Kuidas Ken pikki tekste pähe õpib

Kui veel kord Keni rollide statistika ette võtta, tuleb välja, et mõnele rollile tuleb mõttelised sulud ümber panna, sest seda on mängitud haigestunud kolleegi asenduse korras (teatrikeeles öelduna „püstolina“) vaid paaril etendusel. Siinkohal tuleb muidugi meelde tuletada meid kõiki mehemoodi räsitud koroonaaega, mil näitlejad tegid ennastsalgavalt „püstoleid“ ka väga suurte rollidega. Kenilegi langes osaks korralik pähhel: sisuliselt ühe ööpäevaga oli vaja selgeks õppida „Niskamäe naiste“ Aarne, tüki

Praegu ma tahaksin ikkagi rohkem mängida, mängida, mängida!

meespeaosa. Kõik läks ilma suuremate viperus-
teta ja mõnigi tol õhtu saalis olnu ei suutnud
uskuda, et Arne roll on vaid mõnede tundidega
valminud, aga näitleja närvipinge oli laes.

„Pärast esimest vaatust istusin garderoobis ja
pisarad lihtsalt voolasid, pinge oli nii tohutu.
Siis avastasin, et teine vaatus on ju ka veel vaja
ära mängida.“

Muide, teksti omandamiseks sai Ken oma
VHK-aegselt õpetajalt Tõnis Rätsepalt kaasa üsna
erilise mnemotehnika. Jälle üks vajalik oskus,
mille väärtus avanes alles aastate pärast. Asja iva
on selles, et omandatav lause tuleb üles kirjutada
ja siis meelde jätta esitähed kaupa (Näide: Kas
teil on seda piima? = KTOSP?). Repliigi lausumise
korral tuleb see kombinatsioon vaimusilmas
visualiseerida ja igale esitähtele õige sõna lisada.
Mõistagi eeldab see meetod tugeva nägemismä-
luga inimest. Keni puhul näikse see töötavat.
Muu hulgas kasutab ta teksti omandamiseks isegi
nii vanaaegset võtet nagu rolliteksti korduv läbi-
kirjutamine. Veel ühe väikse vanamoelise veidru-
sena kasutab ka pakse pabermärkmikke. Kirjutab
sinna vajalikke igapäevaasju, aga muidki, nii
töö kui üldse eluga seotud mõtteid. Õige mitu
märkmikku on juba täis kirjutatud. Ehk kunagi
saab teatrimuuseum neist endale unikaalse
eksponaadi?

Kuidas Ken ringi liigub

Uurin, kas näitlejatööle võiks kunagi lisanduda
ka lavastaja positsioon. Jah, mõtteid on selles
suunas olnud, isegi üks konkreetne näidend oli
silmapiiril, aga selle napsas üks teine teater ära.
Võimalik, et lavastamisambitsiooni väljundiks

ei peagi olema konkreetne lavastus, vaid näiteks
mingi ühekordne aktsioon. Selle soovi juured on
lavakunstikoolis antud ülesandes, mille sisuks oli
„kõne põletaval teemal“ ja millega tudeng Rüütel
totaalselt kõrbes. Nüüd ehk juba oleks teemasid,
millest põlema minna, ja mõtteid, mis väärriks
teistega jagamist. „Aga praegu ma tahaksin ikkagi
rohkem mängida, mängida, mängida!“ kuulutab
Vanemuise üks hõivatumaid näitlejaid, kes suure
osa oma teatrivabast ajast loovutab hetkel noor-
tele Jakobi Mäe teatristuudios, mille kasvandikud
on jõudnud juba kaasa teha Vanemuise lavastus-
tes ja toonud välja iseseisvaid lavastusi. Õpetaja
staatus sunnib veelgi enam oma tööriistakasti
korras hoidma ega lase suure riigiteatri hinge-
kirjas olles professionaalselt muganduda.

Mugandumise jutu juurde peaks lisama, et
Ken ei sõida autoga, vaid läbib vajalikud vahe-
maad jala, tõuksi või rattaga. Nii märkab palju
rohkem seda, mis ümberringi toimub, ja ratta-
sadulas on mõnusam ka kesklinnast eemale jää-
vaid linnaosi avastada. Hetke lemmikkoht Tartus
on praegune kodutänav Tiigi. Nii suur kui väike
teatrimaja on siit kiviga visata ja kui on asja pea-
linna, siis sinna viib kodumajast mõne sammu
kauguselt väljuv porgandivärvi rong. Üks unistusi
on kodumaja õue peal olev töökoda, kus saaks
midagi oma kätega meisterdada. Juhendajagi
oleks olemas: Keni elukaaslane Iris jagab end
teatri, fotograafia ja mööbli restaureerimise
vahel. Uus hooaeg selleks vist väga ruumi ei jäta,
sest kolm eesootavat rolli jooksevad juba tava-
pärases režiimis: saab üks valmis, algavad uued
proovid. Aga küllap jõuab veel. Neli aastat teatris
on kõigest neli aastat teatris.

Otto, „Mitte midagi“ (2020), Keni esimene roll
Vanemuise koosseisulise näitlejana.

Ringo Ramul, uuslavastuse „Päevaraamat“ lavastaja:

Tutvusin Keniga siis, kui mina õppisin
Viljandis teatrit ja Ken õppis samal ajal
tantsukunsti.

Ta hüüdnimi oli Ohtlik, sest tal oli komme
selle sõnaga kõike kommenteerida.

Samasse perioodi jääb meie seni ainuke
tööalane kokkupuude, kui mängisime koos
Ugala jõululavastuses hiiri ja kasse.

Kümme aastat on möödunud ja saame
jälle koos teatrit teha, sest novembris
esietendub Vanemuises lavastus
„Päevaraamat“.

Ootan seda juba suure elevusega.
Loodetavasti ei saa see teekond olema
liiga ohtlik.

Meelelahutuslik triller tõsisel teemal

TEKST ANU TONTS
FOTO RASMUS KULL

14. septembril avab Vanemuise 155. hooaja draama uuslavastuste nimistu Sadamateatris esietenduv prantsuse näitekirjaniku Mélody Mourey „Big Mother“, mille toob lavale **Robert Annus**.

Üldistatult võib vist öelda, et tõuseb üles ka küsimus, kumb on olulisem: kas inimese isiklik õnn või ühiskondlik hüve ja maailmas toimuva muutmine?

Mis lugu peidab end pealkirja „Big Mother“ taga?

Loo žanriks on triller, aga selle trilleri sees on ka üks armastuslugu. Näidend räägib ajakirjandusliku väljaande tööst: ajakirjanikud uurivad ühte juhtumit ja uuritava objektiga tutvumisel rullub lahti, et nad on ka ise looga seotud – see tuleb neile üllatusena. Isiklik kohtub ühiskondlikuga ning see teeb loo mitmetahuliseks ja tegelaste mõttes huvitavaks. Üldistatult võib vist öelda, et tõuseb üles ka küsimus, kumb on olulisem: kas inimese isiklik õnn või ühiskondlik hüve ja maailmas toimuva muutmine?

Triller tähendab, et tegemist on põneva looga? Pinget jätkub ja lõpplahendus pole kohe etteaimatav?

Nii on see näidend kirjutatud. Triller on ta seetõttu, et lugu, mida ajakirjanikud selles näidendis uurivad, on suur ja kõikehõlmav ning poliitilisel tasandil hästi kõrgelt juhitud ja varjatud mäng, mis ulatub presidendini välja. Ajakirjanikud kergitavad oma uurimistööd tehes kive, mille alla on peitunud avalikkusele väga tuntud tegelased, ja seetõttu muutub lugu nende jaoks eluohtlikuks. Tekib õigustatud küsimus, kellele ajakirjandus allub – on ta endiselt vaba või hoopis juhitud mingitest huvidest, mis on tavainimese eest varjatud?

Näidendi tegevus toimub USAs enne presidendivalimisi, sama olukord on sel sügisel ka päriselus?

See on tõesti huvitav ja intrigeeriv kokkulangevus. Üks selle näidendi teema ongi ajakirjanduse positsioon selles väga keerulises poliitilises maailmas. Nn klassikalise ajakirjanduse ja sotsiaalmeedia koostöö on tänapäevased märksõnad, samuti tõdede paljusus. Väidetavalt mõjutati eelmisi USA presidendivalimisi sotsiaalmeedia kaudu, see teema on aktuaalne ka selles näidendis. Ajakirjandus, professionaalid, peavad uue meediaga koostööd tegema, seda enda töös ära kasutama ning leidma tõdede paljususes tõe ja vastu võtma õige otsuse, mille läbi maailm võiks paremaks muutuda. Pidevalt on aga oht, et ajakirjanikud langevad valede ohvriks. Nende info pärineb mitmetest kanalitest ja keeruline on orienteeruda, milline neist räägib tõtt. Öeldakse ju, et ühiskonnas on kolm võimu: poliitiline võim, kohtuvõim ja ajakirjanduse võim. Viimasel ajal tundub, et ajakirjanduse võim nihkub kohulikust võimust ettepoole. Taskumeedia on ühiskonnas tekitanud nii suure kõlapinna, et dikteerib ise nii teatud poliitikat kui ka kohtuprotsesside lahendusi. Ühiskonnaliikmed saavad haarata mõjuka positsiooni: kõigil on oma *podcast*, oma videosaade, ja see on nii laialt levinud, et võimuhierarhiad näivad olevat muutunud. Ka kogenud poliitikud, kes on harjunud, et asjad käivad maailmas teistmoodi, peavad paratamatult muutuma ja kasutama teisi vahendeid, kui tahavad jätkuvalt olla mõjukad.

Näidend räägib küll USAs toimuvast, ent pole kuigi keerukas taibata, et sarnased protsessid leiavad tänapäeval aset kõigis arenenud

Ja eks peame ju meiegi mõtlema sellele, et meie vaatame küll oma igapäevaelus ekraani, aga nagu me teame, uurib ja vaatab see ekraan kindlasti ka meid.

Ühiskondades. Ajakirjanduse abil manipuleerimine on ju tuttav teema kõigile, kes veidigi maailmas toimuvat jälgivad.

Just, seetõttu on ka näidendis sees vandenõuteooria aspekt. Iga inimene, kes praegusel ajal ajakirjandust või meediat jälgib, peab kuklas hoidma mõtet, kas kõik on ikka päris nii, nagu öeldakse või kirjutatakse, või on kellegi huvid mängus ja mind on vaja ühele või teisele poole lükata. Ajakirjanduse mõju on ülisuur: Vietnami sõda kujutasid ajakirjanikud ühel hetkel justkui liiga ausalt, USA üldsuse ette jõudsid sõjakaadrid, millele ilmumise hetkel ei osatud ilmselt nii suurt tähendust omistada, ent tagajärjed olid suured. Oli näiteks üks kaader paljast tüdrukust, kes põles – selle pildi avaldamisega kaasnes muutus kogu arusaamas nii sõjapidamisest kui ka sõja kajastamisest. Tänapäeval, mil kõik sõjakoledused on inimesel pidevalt silme ees, on küsimus, millele siis üldse oma töökspidamised laduda ja kuidas hoida tervet mõistust. Pole enam kedagi, kes saaks meid lohutada ja öelda, et asjad pole tegelikkuses nii hullud, sest näeme neid kaadreid iga päev.

Teemad on tõsised, aga kui painavalt tõsiseks see lugu laval muutub?

Arvan, et kui sellisesse teemasse väga surmtõsiselt süüvida, võib tekkida teatud jõuetus. Seetõttu peaks publikule kindlasti jääma võimalus ka distantseeruda, vaadata seda lihtsalt kui mingit ühiskondlikku nähtust. Mingit meeletut ängi lavastusest loota pole, tegelaste omavahelised

suhted on pigem heas mõttes koomilised, inimitüübidki kindlasti omamoodi äratundmisrõõmu pakkuvad. Usun, et lugu tuleb tempokas ja lõbus.

Prantsuse autor kirjutas näidendi, mille tegevus toimub USAs ja mille pealkiri ka Prantsusmaal etendudes jäi ingliskeelseks. Miks selline pealkiri?

Minu jaoks on siin esmalt vihje meie ümbritseva maailma kosmopoliitsusele, nüüdisaegne tehnika võimaldab meil suhelda ja suhestuda mistahes maailmanurgaga, varasemad piirid on kadunud. Kultuuriline mitmekesisus on sellesse näidendisse samuti väga tugevalt sisse kirjutatud ning infol, millega tegelevad ajakirjanikud, pole enam riigipiire.

Teine paralleel, mille see pealkiri ilmselt tekitab, on see, et sõnapaar *big mother* riimub hästi sõnapaariga *big brother*. Usun, et pealkiri „Big Mother“ vihjab kindlasti George Orwelli kuulsale vandenõuromaanile „1984“. Suur vend tähendas selles romaanis kaht suurt silma ühe sõbraliku mehe näos. Ta jälgis kõiki inimesi ja nägi kõike, mida nad teevad. See paralleel on otseselt olemas ka selles näidendis. Ja eks peame ju meiegi mõtlema sellele, et meie vaatame küll oma igapäevaelus ekraani, aga nagu me teame, uurib ja vaatab see ekraan kindlasti ka meid.

***Nukumaja**– helge sähvatus keset pimedat detsembriööd*

HENDRIK TOOMPERET KÜSITLES ANU TONTS
FOTO LAURA PÄHLAPUU

26. oktoobril esietendub Vanemuise väikeses majas Henrik Ibseni näidend „Nukumaja“, mida praegusajast lähtuvalt tõlgendab lavastaja **Hendrik Toompere** (Eesti Draamateater). Lavastuse kunstnikutöö teeb Elisa Sinisalu, näitetrupis on Maarja Johanna Mägi, Andres Mähar, Ragne Pekarev, Margus Jaanovits, Aivar Tommingas ja Külliki Saldre.

Nüüd võtsin tema näidendid uuesti ette ja hakkasin läbi surfama – üks õudsem kui teine! Ja siis äkki, nagu helge sähvatus keset pimedat detsembriööd – „Nukumaja“.

Vaatasin sinu loomingulist biograafiat ja omamoodi intrigeeriv tundus, et ma ei leidnud sinu lavastuste ega rollide hulgast ühtegi varasemat kokkupuudet kirjanik Ibseniga, ehkki tema näidendeid mängitakse Eesti teatris päris tihti. Mis sul enda kaitseks öelda on?

Siin ja seal räägitakse sageli, et inimesel on vaja minna mingile uuele teekonnale. Kes kolib Hispaaniasse, kes vahetab elukutset, kes hoopis elukaaslast ... Mul on aga õnneks olnud nii, et kui ma päris täpselt ei tea, millise materjaliga oma maailmataju järgmiseks väljendada, siis tuleb appi peanäitejuht. Seekord, nagu ka lavastuse „Faust“ puhul, pean tänama Tiit Palu, kes küsis, mida ma arvan Ibsenist. Esialgu ei arvanud midagi. Ibsen oli küll kunagistel kooliaegadel läbi loetud, aga seni pole ma tema suhtes tundnud vähimatki tõmmet. Mäletasin teda väga tolmunud, paljusõnalise ja vastikult fataalse kirjaniikuna. Olen alateadlikult isegi vältinud Ibseni lavastuste vaatamist. Nüüd võtsin tema näidendid uuesti ette ja hakkasin läbi surfama – üks õudsem kui teine! Ja siis äkki, nagu helge sähvatus keset pimedat detsembriööd – „Nukumaja“. Üldjoontes ma muidugi mäletasin, mis materjal see on, aga uuesti lugedes avanes näidend

kuidagi nii, et hetkega tekkis äratundmisrõõm: noh, vana Ibsen, pole hullu, elad ikka veel! Kujutlusvõime käivitus ja ootused on suured.

Kui palju erinevaid „Nukumaja“ lavastusi sa näinud oled ja kas miski on ka eredalt meelde jäänud? Kas näidendit „Nukumaja“ on tänapäeval mõeldav lavale tuua ka nii, nagu Ibsen ta kirjutanud on, või peaks seda teksti siiski veidi ajakohastama?

Ei mäleta, et oleksin „Nukumaja“ lavastusi elus palju näinud. Ilmselt ikka olen, aga meeles midagi erilist pole. Klassikalised näidendid vajavad alati seda kitsast ajaakent üldises reaalsuse voos, kus just need konkreetsed teemad oluliseks muutuvad. „Nukumaja“ puhul nägin seda võimulust – kogu tekst ärkas lugedes ellu. Loomulikult tuleb näidendist umbes üks kolmandik välja kärpida – eelkõige seepärast, et tänane vaataja taipab palju kiiremini, milles asi on. Näidendi ajakohastamine sünnib aga iseenesest, sest kes siis ikka tahaks rääkida lugu 100 aasta taguse Norra hangunud ajast.

Ibseni „Nukumaja“ on vahel lõõvalt ise-loomustatud ka kui maailmakirjanduse kuulsaimat uksepaugatust. Näidendi

Kogu lavastuse lähtepunktiks on aga seekord absoluutne rahulolematus. See tekib ilma põhjuseta: otsest süüid pole ei abikaasal, sõpradel ega elukeskkonnal, aga kogu aeg tundub, et midagi on puudu.

maailmaesietenduse ajal oli teemaks naise iseseisvumine: tollaegsete jõukate kodanlasperede abielunaised ei pidanud enam majapidamises nii palju osalema, neil olid teenijad, ent samas polnud sobiv end kusagil väljaspool kodu teostada – kõrgkoolidesse nad tol ajal veel ei pääsenud, abielu naljalt ei lahutanud. Nüüdseks on olukord üsna kardinaalselt muutunud?

Olen kasvanud sellisel ajal, kui feminism oli naeruväärne. Naised traktoristideks ja lööktöölis-teks – see tundus tobe. Samas olen ma kasvanud ka sellises keskkonnas, kus mehed tegid süüa ja naistel polnud vaja näole romantilise õhetuse saamiseks pliidi kohale kummarduda. Minu kooliajal olid tüdrukud ja poisid täiesti võrdsed, ma ei tajunud mingit ebavõrdsust. See tunne on mul siiani ja seetõttu ma ei mõista äärmusfeministide karjatust, kui ebaõiglane on maailm. Minu jaoks on oluline, et inimesed oleksid inimesed, ja kogu see feminismijura on pigem teadlik provokatsioon, et oma ebaõnnestumisi partneri valikul ning hariduse ja töökoha hankimisel õigustada. Tegelikult on meeste puhul võimalik välja tuua tunduvalt suuremaid änge: alates pidevast peksust kuni sõttaminekuni välja. Aga see selleks. Oluline on, et oleks armastus.

Mis sind selles materjalis inspireeris ja saad sa veidi avada oma lavastuse ideestikku?

Kuna proovid pole veel alanud, siis ei tahaks ma sellel teemal liiga palju suud pruukida. Erinevalt filmist, kus kõik on jube täpselt ette kavandatud, on teatri puhul tore, et kõik kujuneb. Ootan väga, kuidas peategelane Maarja Johanna ja kogu ülejäänud trupp oma arvamust avaldavad. Kogu lavastuse lähtepunktiks on aga seekord absoluutne rahulolematus. See tekib ilma põhjuseta: otsest süüid pole ei abikaasal, sõpradel ega elukeskkonnal, aga kogu aeg tundub, et midagi on puudu. Arvan, et see on üks üldine hädade põhjus meie kaasaegses maailmas, et tänu sotsiaalmeediale ja muule infovoole satuvad inimesed ekslike illusioonide rägastikku ja neile tundub, et nad vääriskid paremat. See, mis neil olemas on, pole vähimalgi määral see, mis olla võiks.

See on väga ootamatute kohandumiste ja hoiakutega lõbus ja irooniline lugu, mida vaadates vaataja ehk lõpetab hetkeks oma sisemise minaga vaidlemise ja tajub suurt kergendust. See lavastus on nagu tasuta kokaiin.

**Kristin
Prits**

**Rasmus
Vendel**

Meil on janu ja Vanemuine on meie kaev

TEKST VIRGE RATASEPP

FOTOD RASMUS KULL, SIIM VAHUR, GABRIELA URM

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lavakunstikooli lõpetajaid liitus Vanemuise teatri draamatrupiga viimati 2020. aastal. Need olid 29. lennu viis vilistlast Maarja Johanna Mägi, Lena Barbara Luhse, Oskar Seeman, Kaarel Pogga ja Ken Rüütel. Linnulennul on neil Vanemuise teatris möödunud neli hooaega, mille vältel on teatripublik saanud noort lavaverd nautida arvukates lavastustes ja veel rohkemates rollides. Aastatega on kogutud võimas teadmiste ja kogemuste pagas, mis lubab noore näitleja tõsta juba kogenuma näitleja kategooriasse. See ei tähenda muidugi, et arenguruumi rohkemaks pole. Inimene õpib näitlejana kogu elu, sest iga uus roll on õpetaja.

Praeguseks on aga kätte jõudnud aeg draamatrupi noorimate liikmete tiitel edasi anda ja võtta kanda vanema kolleegi roll, sest juba möödunud hooaja lõpusirgel liitusid Vanemuise draamatrupiga lavakunstikooli 31. lennu lõpetajad **Kristin Prits** ja **Rasmus Vendel**, kellega Vanemuise teatripublik sai esimest korda tutvuda suvelavastuses „Kuninga käsk“.

Selles kujunemisloos on ehk suuremat rolli mänginud tähelepanelikud õpetajad.

Varajane näitlejapisik

Põltsamaalt pärit Kristini ja Saaremaa juurtega Rasmuse kujunemine näitlejaks on kulgenud üsna sarnaselt. Kristin oli kümneaastane, kui mõistis, et näitlemine paelub teda. Umbes samal ajal märkas esinemispisikuga nakatumist endas ka Rasmus.

Ennekõike võib öelda, et sisemine huvi ja kirk näitleja elukutse vastu sai alguse noorte enda seest, sest nende emad ja isad on leiva lauale toonud hoopis teisi ameteid pidades.

Selles kujunemisloos on ehk suuremat rolli mänginud tähelepanelikud õpetajad, kes noorte potentsiaali märkasid ning nende loovust, omadusi ja esinemistahet omalt poolt toitsid. Nii on näitlejapisiku toiduahel toimunud mõlema puhul sarnaselt: käidud on huviringides, koolitee läbiti teatrikallakuga klassis ning näitleja elukutse sai ametlikult vormistatud lavakunstikoolis.

Teatriteadlane ja ajaloolane

Ent näitlejaameti kõrval oli mõlemal juhul ka plaan B. Kui Kristin gümnaasiumi lõpetas, ei olnud parajasti lavakunstikoolis näitleja õppekavale sisseastumise aasta. Nii alustas ta õpinguid Tartu Ülikooli teatriteaduse erialal ning avas teatrimaailma praktilisema poole, töötades Vanemuise teatris noortetöö juhendajana ehk Kollase Kassina.

Neiu ülikoolielu Tartus kestis vaid ühe semestri, sest süda tuksus endiselt praktilisema hariduse ja töö poole ning avati ka konkurss lavakunstikooli 31. lennu täitmiseks. Oli aeg astuda vastu oma unistusele!

Kui Kristini jaoks on Tartu tänu lapsepõlve-käikudele ja ülikoolielule juba tuttavam linn, siis Rasmusel jagub siin rohkem avastamist, sest tema tee viis Saaremaalt otse pealinna lavakunstikooli katsetele.

Saatuse tahtel oleks Rasmusest võinud saada aga hoopis ajaloolane. Nimelt pani Rasmus end lavakunstikooli katsete kõrval kirja ka Tallinna Ülikooli ajalooeriala katsetele, seda juhuks kui ... Sinna ta aga ei jõudnudki, sest teatrikooli katsed võtsid oma. „Pärast enam kui nädalapikkust katsete perioodi tulemusi oodates istusin energiast tühjana ja mõistsin, et järgmisi katseid ma kohe otsa teha ei jaksa. Kui ma nüüd sisse ei saa, siis võtan vaba aasta,“ meenutab Rasmus. Saatusel olid aga teised plaanid.

„Peasi, et lõbus oleks“

Lavakunstikooli komisjoni nina alt käis tol vastuvõtuaastal läbi ligi 400 noort. Konkurss sai intensiivne ja sõel oli tihe. Vastu võeti kõigest 16 hinge, nende hulgas õnneseened Kristin Prits ja Rasmus Vendel.

Rasmus ja Kristin ütlevad kui ühest suust, et teravamad mälestused sisseastumiskatsetest on ajaga hägustunud. Siiski mäletavad nad neid kui mõistlikke ja toredaid, kus pandi heas mõttes proovile nii meeskonnatööoskus kui ka füüsilise ja vaimse pinge all töötamine. Ei mingit lima ega hapukurgi mängimist. Need rollimängud olevat tänapäeval jäänud juba pigem müütide või rahvapärимuse valdkonda.

Muidugi oli ka murdumise hetki ja mõtteid „Kas ma ikka sobin siia!?,“ sest katsetel on

ülemõtlemine ja endas kahtlemine vägagi teemas. Näiteks meenutab Rasmus katsete kolmandat voo, kus ta pidi tulevase kursuseõe Astra Irene Susiga looma nullteksti peale etüüdi. Etüüd kanti ette viimaste hulgas, kell oli liikumas südaöö poole.

„Saime sellele nii palju kriitikat. Hiljem mõistsin, et see kõik oli kokkumäng nägemaks, kuidas sa kriitika vastu võtad: kas murdud, hakkad nutma, saad vihaseks või oskad sa selle enda kasuks pöörata,“ mõtiskleb Rasmus, kes lahkus tol ööl katsetelt teadmiselega, et järgmisel päeval tuleb esitada parandustega etüüd, ning tundega, et „nüüd on nii ... sinna see läks“.

Siis aga paistis valguskiir: draamanäitlejast komisjoniliige Indrek Sammul pani majast lahkudes käe kolleegiks pürgija õlale ja ütles: „Peaasi, et lõbus oleks!“ Sellest piisas, et mure kaoks ning soe tunne taastuks. Järgmisel päeval läks duo taas komisjoni ette ja toimetas Sammuli sõnade kohaselt.

Kristin mäletab katsetest näidistundide päeva, mis andis tervikliku ülevaate elust lavakunstikoolis. „Koreograaf Mart Kangro kaasaege liikumise tunni järel oli mul tunne, et ma pole vist mitte kunagi oma peaga mõelnud. Mardi harjutused jooksutasid mu nii lühisesse: ma ei suutnud sammu pidada, aru saada, mis ja miks toimub ning kes ja kus ma olen. Tundsin, et nüüd on kõik!“ meenutab neiu. Kolm aastat hiljem Mart Kangro tunnist väljudes mõtles Kristin teisiti, ta mõistis, et katsetel ei oodata sinult perfektset sooritust, vaid suurema pildi nägemist.

Inimeseks kasvamine

Neli aastat lavakunstikooli on nii Kristinit kui Rasmust tohutult kasvatanud – teinud teadlikuks enda loomusest, pannud mõtlema ja mõtestama maailma enda ümber.

Noorte sõnul sobib näitleja elukutse tege-likult kõigile, keda huvitab elu ja inimeseks

Kristin Prits ja Alice Siil Tallinna Linnateatri ja EMTA lavakunstikooli lavastuses „Tiit Pagu“ (2022).

Rasmus Vendel Vene saadiku rollis suvelavastuses „Kuninga käsk“ (2024).

olemine, sest see seob omavahel kogu maailma, kus me elame. „See on väga hea inimeseks kasvamise koht,“ ütleb Rasmus, kui on loetlenud koolist saadud teadmisi nii kultuuri, inimpsühholoogia, kirjanduse, filosoofia kui ka liikumise valdkonnast. Siinkohal meenuvad Kristinile taas Indrek Sammulu sõnad: „Näitleja ei saa areneda, kui inimene tema sees ei arene.“ „Seega eelkõige inimene ja siis alles näitleja,“ kordab Kristin elutarkust, millega astub vastu oma iseseisvale näitlejaelule.

Juhendajate mõju

Lavakunstikooli 31. lendu hoidsid oma tiiva all draamanäitlejad Külli Teetamm ja Jaak Prints. Neist rääkides kõlab noorte näitlejate häälest sügav austus ja tänutunne. Juhendajatele jagub vaid kiidusõnu, nende suunamine ja kohalolu olnud suurepärane. „Nad panid meid enda sisse vaatama ja andsid kaasa põhiväärtused ja vajaliku tööriistakasti, millega iseseisvas elus hakkama saada,“ ütleb Rasmus.

Kui Jaagult võtavad Kristin ja Rasmus teatrisse kaasa näiteks teatri tehnilise pildi nägemise oskuse ja vajaduse endalt aeg-ajalt küsida „Miks ja kellele ma seda teen?“, siis Küllilt tema salapärased allhoovused ja põhjalikkuse.

„Küllil on oma sügavuse ja professionaalsusega väga inspireeriv. Kui vaadata teda kui

näitlejat, siis mulle tundub, et ta sukeldub proovi-protsessis materjali ja kui kätte jõuab esietendus, näitab ta kõigile, mis ta sealt materjalist leidnud on,“ jagab Kristin. Rasmus mõtiskleb kõrvale Jaak Prints professionaalsuse üle ja nendib: „Ilus on vaadata, kui keegi teeb oma tööd kire, hoole ja armastusega. Nii mõnigi kord erialatunnist koju liikudes mõtlesin, et see, mida see mees teatrist ei tea, ei olegi väärt teadmist.“ Noorte sõnul on Külli ja Jaak süstinud neisse lõputut janu, pealehakkamist ja heas mõttes rahutust enda nahal kogeda kõike, mida teatrielu pakub.

Möödunud kevadel jõudis kätte aga tiibade sirutamise aeg, mil kogu kursus lendas kooliseinte turvalisest pesast välja. Olgu öeldud, et 31. lennu iga lõpetaja leidis endale esimese koduteatri. Kuigi kursus on nüüd üle Eesti laiali, tunnevad Kristin ja Rasmus, et niivõrd ühtne trupp, nagu oli nende lend, jääb seotuks, kuniks neid on.

„Praegu on meil aga tohutu janu ja Vanemuise teater on meile justkui kaev, kuhu sisse hüpata ja janu jahutada,“ ütlevad Kristin ja Rasmus kui ühest suust Vanemuise teatrile mõeldes.

Soe vastuvõtt

Vanemuise teatri suunas liikusid mõlema mõtted veel enne, kui Vanemuise draamajuht Tiit Palu õnge vette viskas. Näitleja perspektiivist hindasid

Kristin ja Rasmus juba eos Vanemuise teatri rohkeid mängupaiku, lavastuste ja seeläbi ka rollide rohkust ning kolmežanriteatri eeliseid.

„Mulle tundub, et Vanemuise teatris ei ole sa kitsalt ainult draamatrupp. Sa ei tegutse ainult sõnateatrinäitleja mullis, vaid oled osa millestki suuremast. See näis nii avara maailmana, mis pakub lahtimängimise ja iseseisvumise võimalust oma parimas võtmes,“ räägib Kristin.

Seega oli tähtede seis õige: Kristin ja Rasmus olid valmis pärast lavakunstikooli lõpetamist Tallinnast edasi liikuma ning Vanemuise teatri draamatrupp vajas uut verd. Nii kohtuti Tiit Paluga, vesteldi ja vaadeldi ning jõuti äratundmiseni, mille vilju nüüdsest nautida saame.

Ühiselt üle Vanemuise teatri lavapaku astuda oli kindel tunne, vastuvõetuna tunti end juba enne, kui nad ametlikult majja jõudsid. Tulevaste kolleegidega kohtuti majatuuril, draamalavastuse „Side“ esietenduse peol, aga ka Eesti Rahva Muuseumis toimunud teatriuhindade jagamisel.

„Draamatrupp võttis meid siiralt, soojalt ja sõbralikult vastu. Nad haarasid meid kohe oma tiiva alla, tekitades hea ja turvalise emotsiooni,“ meenutavad nad esimesi kohtumisi kolleegidega, kellest igaüht vaadatakse imetlusega. Kõlama jäävad aga kaks nime: Külliki Saldre ja Andres Mähar.

Vanemuises ei tegutse sa ainult sõnateatrinäitleja mullis, vaid oled osa millestki suuremast.

„Näitlejanna, kellega võiksin garderoobi jagada ja tema lugusid kuulata, on Külliki Saldre. Olen pikki aastaid Küllikit imetlenud. Viimati käisin teda vaatamas Marta Aliide Jakovski lavastuses „Lõpp“. Ma lihtsalt vaatasin teda suu ammuli,“ avaldab Kristin. Rasmust inspireerib praeguses hetkes aga Andres Mähar: „Minu meelest on tegemist niivõrd mitmekülgse näitlejaga, kellel on ka lõputu janu teatri vastu. Vaatan teda laval ja tunnen temas ära veidike ennast. Tal on mingi igavene mängulust, mida on äge jälgida.“

Kas tunned ära?

Kuigi Kristin ja Rasmus on alles oma näitlejakarjääri alguses, on keskmisest suurem teatrisõber nende rolle Tartu teatrilavadel ilmselt juba näinud. Mängitud on nii täispikki lavastusi kui kantud ette

Kristin Prits Musta Kuningannana suvelavastuses „Kuninga käsk“ (2024).

Elevus on hea närv. Halb närv on see, et sa ei tea, mida sa tegema lähed.

lavakõne eksameid, nende hulgas „Päva lõpuks, kiigu“, „Tiit Pagu“, „Abc-kiräoppusest Traadi Matsi ja Shakespeare'i Williamini“, „Komöödia“, „Ukraina avastamine“, „Agnes, kroonikud ja psühhokroonikud“ ja „72 päeva“.

Mängupaikadest on kogemusi ammutatud nii Vanemuise väikese maja, Tartu Uue Teatri, Eesti Rahva Muuseumi, Kammivabriku kui ka Sadamateatri lavalaudadel. Vanemuise teatri kontekstis on noortel näitlejatel saamata veel suure maja lavaristsed, mida oodatakse pikisilmi. Praegu tunnevad mõlemad aga sümpaatiat väikese maja lava ja lavataguse vastu, aga nagu nad ise ütlevad: „Eks aeg näitab – igal teatrimajal omad võlud!“

Pigem elevus kui lavanärv

Uutel lavadel publiku ette astumist ei pelga aga kumbki. Lavanärvi asemel on hoopis adrenaliini ja elevus. „Elevus on hea närv. Halb närv on see, et sa ei tea, mida sa tegema lähed. Meid on seni väga hästi ette valmistatud. Ühegi tükiga ei ole olnud tunnet, et me ei tea, mida tegema läheme. Oleme olnud väga rolliteadlikud, nii et siis ei saagi sellist salvavat või halvavat närvi tulla,“ räägib Rasmus.

Teadlikkuse kõrval aitab mõlema puhul laval ja rollis kohalolu suurendada ka introvertne loomus. „Selleks, et laval oma rollis särada, tuleb energiat koguda. Need, kes on laval ekstraverdid, lülitavad rollist väljaspool end nii välja kui saavad. Oma energiat ja fookust tuleb hoida ja suunata õigetesse kohtadesse, et aku enne lavale minekut tühjaks ei saaks,“ kirjeldab noormees. Samas ei saa ka ilma inimesteta. „Hindan väga üksinda olemist ja isiklikku ruumi, aga ainult nii ka ei suudaks. Mind huvitab, kuidas erinevad inimesed elu vaatavad. Ammutan nendega suhtlemisest inspiratsiooni, mida viia proovisaali ja oma rollidega ka lavale,“ lisab Kristin.

Oma rolle loovad Kristin ja Rasmus toetudes kogemusele, koolist kaasa saadud tööriistakastile,

lavastaja suunamisele, aga ka lugemise abil. Näitleja peab olema kirjanduse ja lugemise sõber, sest sageli on näidenditeksti mõistmiseks vaja süüvida ajaloosündmustesse, elulugudesse või kindlasse ajastusse. Alles siis, kui materjalist on läbi näritud, areneb seeneniidistik, mis toetab rolliloomet.

„Praegu loome rolle peamiselt nende meetodite toel, mida meile koolis on õpetatud. Eks aeg kujundab meie meetodeid. Selle jaoks on vaja praktiseerida. Rolliloomet on nagu instrumendimäng – et noodid on samad, aga igaüks loob täiesti oma viisi, kuidas ta mängib,“ võrdleb Rasmus.

Jah kriitikale!

Oma näitlejatööle ootavad Kristin ja Rasmus avasüli kolleegide tagasisidet ja kriitikute kriitikat, sest see hoiab asja elus ja takistab hauduma minemast. Kriitika puhul peavad nad oluliseks, et see ei oleks lavastuse sisukirjeldus, ei kritiseeriks näitlejat kui isiksust, vaid tema rolle ja käike laval.

Kursusekaaslastega üksteise tagasisidestamine saatis neid kogu lavakunstikooli, mistõttu tundub julmem isegi kriitika puudumine ehk olukord, kui diskussiooni ei tekigi. On ju diskussioon arengu aluseks, avab maailma teise nurga alt ja aitab luua mõne uue tähendusvälja, mille peale ise, oma silmaga nähes ja kehaga tajudes ei tulegi.

Tagasisidet ja kriitikute arvamused saavad noored näitlejad kindlasti, sest teatri 155. hooajal esietendub seitse uut sõnalavastust. Esimesena oodatakse väga koostööd külalis-lavastaja Ringo Ramuliga, kes toob novembris Sadamateatris publiku ette draamalavastuse „Päevaraamat“. „Väga äge materjal. Seda luges hakkas silme ees kohe film jooksuma,“ jagab Rasmus oma muljet.

2025. aasta veebruaris esietendub väikeses majas aga Ain Mäeotsa lavastatav „Minu geniaalne sõbranna“. „Ootan seda väga ja kogu see ootus on ääretult põnev,“ räägib neiu.

Rasmus Vendel Tartu Uue Teatri ja EMTA lavakunstikooli lavastuses „Päva lõpuks, kiigu“ (2023).

Vaimutoidu kõrvale sport

Noorte näitlejate päevad Vanemuise teatris on täis proove ja etendusi, aga see neid ei heiduta, sest koolgi oli intensiivne ja ega muudmoodi oskagi. Kui esimesed sisseelamised selja taga, pikivad nad oma päevadesse teisigi karikat täitvaid tegevusi. Näitlemise kõrval jagub mõlemal sportlikku entusiasmi, sest kui sa ei ole füüsiliselt tugev ja energiline, ei ole seda ka sinu vaim.

Nii panevad Rasmuse silmad särama maadlus, jooksmine ja rattasõit ning Kristinile pakub parajat koormust jõusaalitreening. Viimati õppis Kristin ära odaviske, sai proovida kiiruisutamist ja kõrgushüpet. Seda kõike olümpiakulla Erika Salumäe elul põhineva filmi jaoks, kus tal oli väike roll kanda.

Kujundades kodulinna

Potentsiaalseid jalutus- ja rattasõidupaiku näevad Kristin ja Rasmus üle kogu Tartu. Linnaosadest on kõige sümpaatsema ja omanäolisema mulje

jätanud Karlova ja Supilinn, mis pakuvad avastamist ja erilist atmosfääri. „Raske on näppu peale panna ja öelda, mis selle linna tempo ja õhustiku niivõrd eriliseks teeb, aga see on segu kultuurist ja vaimsusest, mis mind paelub,“ tõdeb Rasmus.

Tartut läbiv Emajõgi ei jäta noori külmaks. Selle liikuv vool, veekeerise trikitamised ja vesirottide mängud aitavad teinekord vanematekodu radadele jooksvaid mõtteidki leevendada.

Rasmuse silmad paneb särama ka võimalus Emajõe ääres kala püüda. Nii et kui noormees parajasti just teatrimajades ei liigu, võib teda ilmselt Emajõe ääres mitte ainult jalutamas, vaid ka kalastamas näha.

Tere tulemast Vanemuise teatrisse, Kristin ja Rasmus!

See või teine?

Kristini kiirprofiil

Komöödia või tragöödia?

Luule või laul?

Argielu või iga päev midagi uut ja seletamatut?

Kas läheksid ajas edasi või tagasi?

Naerda enda või teiste üle?

Tutvuda oma lemmikautoriga või lemmiknäitlejaga?

Kolleegide kiitus või kriitikute tunnustus?

Mets või meri?

Õnnelikud või kurvad lõpud?

Garderoobis üksi või kaaslasega?

Jaak Prints või Külli Teetamm?

Tõde või tegu?

Kas hommiku- või õhtuinimene?

Instagram või Facebook?

Lilled või kommikarp?

Raamat või film?

Rannapuhkus või matkapuhkus?

Tekstiraamat paberil või tahvlis?

Loogika või emotsioon?

Intervjuu raadios või televisioonis?

Tartu või Tallinn?

Liiga optimistlik või pessimistlik?

Kas olla parem kirjutamises või rääkimises?

Klassika või uusdramaturgia?

Kas õhtu- või lõunasöök kolleegidega?

Jõusaal või pallimängud?

Kohv või tee?

Mustvalge või värviline?

Langevarjuhüpe või sukeldumine?

Laul või tants?

Rasmuse kiirprofiil

Komöödia või tragöödia?

Luule või laul?

Argielu või iga päev midagi uut ja seletamatut?

Kas läheksid ajas edasi või tagasi?

Naerda enda või teiste üle?

Tutvuda oma lemmikautoriga või lemmiknäitlejaga?

Kolleegide kiitus või kriitikute tunnustus?

Mets või meri?

Õnnelikud või kurvad lõpud?

Garderoobis üksi või kaaslasega?

Jaak Prints või Külli Teetamm?

Tõde või tegu?

Kas hommiku- või õhtuinimene?

Instagram või Facebook?

Lilled või kommikarp?

Raamat või film?

Rannapuhkus või matkapuhkus?

Tekstiraamat paberil või tahvlis?

Loogika või emotsioon?

Intervjuu raadios või televisioonis?

Tartu või Tallinn?

Liiga optimistlik või pessimistlik?

Kas olla parem kirjutamises või rääkimises?

Klassika või uusdramaturgia?

Kas õhtu- või lõunasöök kolleegidega?

Jõusaal või pallimängud?

Kohv või tee?

Mustvalge või värviline?

Langevarjuhüpe või sukeldumine?

Laul või tants?

NÕUANNE TULEVASELE NÄITLEJALE

„Iga lill puhkeb õide omal ajal. Kui mõni noor näitleja teeb oma suure avanemise esimesel kursusel, siis teine neljandal. Mõne jaoks jääb see aeg teatrisse. Ära kurvasta, kui see ei tule kohe – tulemata see ei jää!“ — KRISTIN

„Kui sul on tahtmine midagi teha, siis mine, kraba, võta kinni ja tee! Pigem lenda läbi ukse, kui jääd selle taha konutama. Ela nii, et sa ei saaks endale hiljem öelda: oleks võinud või oleks ma teinud... Meil on üks elu!“ — RASMUS

LUGEMISSOOVITUS

„Kui soovid eskapismi loodusesse, siis loe Henry David Thoreau' raamatut „Walden“. Mulle pakkus see väga suure elamuse.“ — RASMUS

„Ma soovitan soome kirjandust. Tommi Kinnuneni romaan „Ei öelnud, et kahetseb“ on küll raske, aga väga ilus lugemine.“ — KRISTIN

„Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad“ – lugu sellest, kuidas oma tõelisele minale truuks jääda

TEKST KERTTU PILISTE
FOTO MIRKA KLEEMOLA

Vanemuise teatri sügishooajal 2024/2025 toob pimedasse novembrikuusse lusti ja sära Cyndi Lauperi muusikal „Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad“, maaletoojaks Soome muusikalilavastaja **Samuel Harjanne**, kelle eelnenud tööd Vanemuises, „Hüljatud“ (2017) ja „Nunnad hoos“ (2020), on pälvinud sooja vastuvõtu ning on siiani teatri mängukavas.

Muusikali keskmes on kingavabriku omanik Charlie Price ning *drag queen* Lola, kelle kohtumisest saab alguse südamlik ja särtsakas teekond, mis päästab vabriku pankrotist ning toob turule värvikirevad kõrgete kontsadega kingad ja saapad. Charliena astub üles **Priit Võigemast**, Lola osatäitja on **Rolf Roosalu**, teistes rollides **Nele-Liis Vaiksoo, Piret Krumm, Silver Laas, Simo Breede** jpt.

Muusikali „Kinky Boots“ sündmuste karussell hakkab keerlema hetkel, mil hinge vaakuva kingavabriku juht Charlie Price hakkab perekonnaäri päästmiseks tootma meestele mõeldud suurustes ning nende kaalule vastupidavaid terasega tugevdatud naistlesaapaid.

2005. aastal esilinastus režissöör Julian Jarroldi ning stsenaaristide Geoff Deane'i ja Tim Firthi koostöös valminud mängufilm „Kinky Boots“. Filmist inspireerituna esietendus Chicagos 2012. aastal muusikal „Kinky Boots“, mis kuulub ka Broadway ning West Endi repertuaari. Muusikali vaimuka ja lootusest tulvil libreto autor on neli Tony auhinda võitnud Harvey Fierstein, kes pärast filmiversiooni nägemist võttis ühendust nimeka popmuusiku Cyndi Lauperiga ning palus tal tulevasele lavaloolle kirjutada muusika ja laulusõnad.

Lauper valmistus uueks väljakutseks põhjalikult, ammutades inspiratsiooni klassikalisest muusikast ning suheldes Broadway muusikali-staaridega. Lisaks kuulas ta loomeprotsessi eel Richard Rodgersi ja Oscar Hammersteini loodud nn kuldajastu muusikale, nagu „Oklahoma!“ ja „Helisev muusika“. Pühendumus viis sihile: muusikal „Kinky Boots“ nomineeriti 13 Tony auhinna, millest võideti kuus, nende seas parima muusikali, parima meespeaosatäitja ning parima originaalmuusika preemia. Lisaks pärjati Lauper „Kinky Bootsi“ muusika eest Grammy auhinnaga.

2015. aastal esietendus USA-s täheleendu teinud „Kinky Boots“ Londonis West Endis. Muusikali sündmused leiavad aset Inglise Northamptonshire'i krahvkonnas, millel on sajanditepikkune jalatsitööstuse ajalugu ning

mitmed tootjad tegutsevad tänapäevalgi. Nii suundus West Endi muusikalitrupp eesotsas lavastaja Jerry Mitchelliga prooviprotsessi eel Northamptonshire'i, Tricker'si jalatsivabrikusse kingade tootmise kunstiga tutvust tegema. Tricker'si vabrikus filmiti 2005. aastal esilinastunud mängufilm, nii sai sellest ka Mitchell'i lavastuse dekoratsioonides kingavabriku välisvaate prototüüp.

Muusikali „Kinky Boots“ sündmuste karussell keerleb hetkest, mil hinge vaakuva kingavabriku juht Charlie Price hakkab perekonnaäri päästmiseks tootma meestele mõeldud suurustes ning nende kaalule vastupidavaid terasega tugevdatud naistlesaapaid. Idee selleks tärkab, kui Charlie kohtub *drag queen* Lolaga. Avastusrohke ja käänuline teekond viib omapärase loometandemi muu hulgas ka Milano moelavale.

Muusikali ja mängufilmi aluseks on tõsielul sündmused. Peakangelase Charlie prototüübiks on inglase Steve Pateman, kelle perekonna neli põlvkonda töötasid Northamptoni lähistel W. J. Brookes and Co. kingavabrikus, tootes nii oma kaubamärgi kui ka Dr. Martensi jalatseid, lisaks traditsioonilisi meestekingi. Aastate jooksul valmistas 1889. aastal asutatud kingavabrik muu hulgas kalamehekummikuid ja talvesaapaid, valitsuse tellimusel varustati jalatsitega ka I ja II maailmasõjas rindel olnud sõdureid. Samuti

Nüüdseks ereda tähena muusikalide paremiku sekka tõusnud lavalugu „Kinky Boots“ sai oma pealkirja 1999. aastal Patemani vabrikust rääkivast BBC dokumentaalfilmist, kus seda tuntuks saanud fraasi esimest korda kasutati.

tootis Brookes and Co. 1950.–1960. aastail moodsaid kingi ning poolsaapaid subkultuuride esindajatele ja muusikutele, nende seas Elton Johnile ning ansamblile The Beatles.

Steve Pateman asus kingavabriku tootmisliinil tööle juba 17-aastaselt, ta käis hommikuti koolis ning pärastlõunati tööl, kus õppis käsitsema igat masinat, ja tõusis ajapikku karjääriredelil ülespoole. 1990ndate alguseks oli ta isa mantlipärijana saanud vabriku tegevjuhiks. 1993. aastaks oli lihtsate meestekingade nõudlus vähenenud, hõlpsasti kättesaadavad välismaised tooted pakkusid kodumaistele arvestatavat konkurentsi, Inglise naela kurss oli tugev ning Patemani perekonna kingavabrik oli pankroti äärel. Vee peal püsimiseks oli W. J. Brookes sunnitud otsima uut turgu ja klientuuri.

Justkui päästerõngana tehti Steve Patemanile ettepanek hakata tootma meestele mõeldud suurustes ning meeste kaalule vastupidavaid terasega tugevdatud naistlesaapaid. Nimelt võttis Patemaniga ühendust poeomanik Folkstone'ist, kes müüs *drag*-artistidele kostüüme ja jalatseid, kuid vajas uut jalanõude tarnijat. Pateman polnud küll disainer, ent võttis väljakutse vastu ning tal õnnestuski leiutada uus meetod tootmaks nii naistele kui meestele mõeldud fetišjalanõusid.

Töö käigus astus Pateman ka isiklikul tasandil mugavustsoonist välja ning tutvus põhjalikult

talle seni võõraks jäänud *drag*-esinejate, transsooliste ja transvestiitide kogukonnaga. Kui vastloodud kollektsioon Divine Wear vajas esitlemist jalatsitööstuse moelaval, oli Pateman silmitsi tõelise katsumusega. W. J. Brookesi eelarve ei võimaldanud modelli palgata ning keegi vabrikus töötavatest meestest ei nõustunud kõrgeid sukkasaapaid jalga panema. Nii raseeris Pateman jalad, õppis kõndima 15-sentimeetriste kontsadega ning astus ise saapaid kandes *catwalk*'ile. Tema pingutused tasusid ära: kollektsioon oli menukas ning W. J. Brookesi äri liikus taas ülesmäge.

Paraku ei olnud uue suunitlusega kingavabriku edu igavene ning aastal 2000 tuli ettevõttel tegevus lõpetada. Vabriku sulgemise järel vahetas Steve Pateman eriala ning asus tööle tuletõrjujana. Lisaks teenib ta leiba meelelahutajana, esitades humoorikalt oma elulugu, millest on kirjutanud ka raamatu.

Nüüdseks ereda tähena muusikalide paremiku sekka tõusnud lavalugu „Kinky Boots“ sai oma pealkirja 1999. aastal Patemani vabrikust rääkivast BBC dokumentaalfilmist, kus seda tuntuks saanud fraasi esimest korda kasutati. Siiski on „Kinky Boots“ enam kui muusikal *drag queen*'idest ja saabastest. See on lugu sõprusest, üksteisemõistmisest, väärikusest, kahetsusest ja sellest, kuidas oma tõelisele minale truuks jääda.

Prantsuse aristokraatide kirglikud võimumängud Vanemuise balletilaval

TEKST KERTTU PILISTE

FOTO RASMUS KULL

Prantsuse kirjaniku Pierre Choderlos de Laclos' skandaalne kiriroman „Ohtlikud suhted“ kujutab kahe prantsuse aristokraadi, markiis de Merteuil' ja vikont de Valmont'i alatuid, kuid paeluvaid võimumänge, mille kaudu nad oma luhta läinud suhet klaarivad ning jõudeelu igavust peletavad. Lavastaja-koreograaf **Giorgio Madia** „Ohtlike suhete“ ainetel loodud balleti maailmaesietendus toimus 2019. aastal Horvaatia Rahvusteatri ning see jõuab Vanemuise suurele lavale 28. septembril. Madia on ka balleti libretist ja valguskunstnik, lavastuse muusikajuht on Aleksandr Bražnik ning kunstnik Domenico Franchi.

Pariisis 1782. aastal ilmunud romaan „Ohtlikud suhted“ tekitas tõelise skandaali. 1824. aastal mõisteti teos kohtus hukka, määrati põletamisele ning keelustati ülejäänud 19. sajandiks.

Romaani „Ohtlikud suhted“ sündmused valandab markiis de Merteuil' soov kätte maksta teda hüljanud armukesele. Selleks õhutab naine vikont de Valmont'i teise mehe noort kihlatut Cécile de Volanges'i ära võrgutama. Tasuks lubab Merteuil Valmont'iga ühise öö veeta. Valmont ei näe selles piisavat väljakutset ning ta otsustab lisaks Cécile'ile võtta sihiks ahvatleda truudust murdma ka vaga abielunaise madame de Tourveli. Merteuil punub ka omalt poolt intriige, kuid olukord pöördub pea peale, kui Valmont oma sihtmärki madame de Tourveli armub. Kelle jaoks lugu õnnelikult lõppeb, on juba omaette küsimus.

Sissevaadet Prantsuse koorekihi ellu räämib 1780ndate Prantsusmaa olustik, suurele Prantsuse revolutsioonile eelnenud nn *ancien régime* (vana kord). Eliidi sisutühjade mängude taustal vireles lihtrahvas näljas ja vaesuses, keelulised olud vallandasid peagi revolutsiooni. Pierre Choderlos de Laclos' teos on ühteaegu haarav lugu võrgutamisest ja kättemaksust ning vabamõttelejalik moraaliõpetus, mis heidab valgust aadliklassi silmakirjalikkusele ja amoraalsusele. Pariisis 1782. aastal ilmunud romaan tekitas tõelise skandaali. 1824. aastal mõisteti teos kohtus hukka, määrati põletamisele ning keelustati ülejäänud 19. sajandiks.

Romaani ilmumisele järgnenud kahe sajandi vältel on teosest inspireerituna loodud arvukalt filme ning teatrilavastusi. Kinolinale jõudnud teostest on kahtlemata tuntuimad 1959. aasta Prantsuse-Itaalia film, režissööriks Roger Vadim, ning 1988. aastal esilinastunud Ühendkuningriigi-USA film, režissööriks Stephen Frears. Kummagi linasteose peaosades

on tippnäitlejad, kelle nimed pole ka praegu filmifännidele võõrad.

Prantsuse režissöör ja stsenaarist Roger Vadim, kes on tuntud eeskätt küllusliku pildikeelega, kergelt erootiliste filmide poolest, mis hoogustasid muu hulgas Brigitte Bardot' rahvusvahelist täheleendu, kohandas Laclos' romaani sündmustiku oma kaasaega, 1950ndatesse, kus puuderdatud parukate asemel kuulusid kodanlaste ellu smokingud, mustad minikleidid, suusapuhkused ja džässmuusika. Erinevalt romaanist on Gérard Philipe'i ja Jeanne Moreau' kehastatud peategelased Vadimi adaptatsioonis abielus ning abistavad üksteist afäärade otsinguil.

Kui film 1959. aastal publiku ette jõudis, sai see Laclos' romaani ülisuure tähelepanuga võrreldava furoori osaliseks – selle näitamine keelati mitmes Prantsusmaa linnas, kuid teose skandaalsus vaid kasvatas selle menu. Romaani tegevustiku paigutamine 1950ndatesse võimaldas otse kritiseerida Vadimi kaasaja ühiskonna koorekihti, millel oli palju ühist revolutsioonieelse Prantsusmaa aristokraatiaga. Et film nii jõulise vastureaktsiooni osaliseks sai, näitas üksnes, kuivõrd tõseks see kriitika osutus. Ametnikud panid filmile pahaks ka vabameelse Valmont'i portreerimist diplomaadina ning mõneks ajaks oli filmi välismaale levitamine keelatud.

1985. aastal esietendus Londonis Royal Shakespeare Companys briti näitekirjaniku Christopher Hamptoni dramatiseering Laclos' „Ohtlikest suhetest“, lavastajaks Howard Davies ning peaosades Alan Rickman ja Lindsay Duncan. Hampton kirjutas näidendist lähtudes filmistsenaariumi, mis 1988. aastal jõudis režissöör Stephen Frearsi käe all filmilinale.

Seekordses linateoses mängis markiis de Merteuil' rolli Glenn Close, vikont de Valmont'i osas oli John Malkovich. Film võitis parima kohandatud stsenaariumi, parima kunstnikutöö ning parima kostüümidisaini Oscari ning pälvis lisaks nominatsioonid neljas kategoorias.

Merteuil' ja Valmont'i halbadest kavatsustest annab tunnistust asjaolu, et nad on oma armukestest tunduvalt vanemad. Jättes endast mulje kui mentorist, ahvatlevad nad noori ja teadmataid, et neid oma võimumängudes ära kasutada ning seeläbi hukatusse viia. Markiisi ja vikonti omavaheline suhe on keerukas: nad tunnevad teineteist, on üksteist armastanud, kuid ei suuda hoiduda teineteist hävitamast. Kumbki on lõksu jäänud maailma, kus loeb vaid laitmatu reputatsioon, vored on teeseldud ning võimuvõitlus ei seisku hetkekski.

Ometi ei ole aadlikklassi võimule toonud ei teadmised ega saavutused, staatuse on neile andnud üksnes nende rikkad ja võimukad esi-vanemad. Tänapäeva ühiskonnas on võim ja staatuse nii mõnelgi puhul samavõrd meelevaldsetel põhjustel üle kandunud näiteks kuulsustele ja poliitikutele, olgu põhjuseks ilu, karisma või suur sissetulek. Tõsiasi, et „Ohtlikud suhted“ köidab publikut endiselt, annab tunnistust, et inimsuhteid keerukaks muutvad intriigid ja manipuleerimine pole kuhugi kadunud.

18. sajandi Prantsuse aristokraatide kirglikud võimumängud ei ole külmaks jätnud ka balletilavastajaid. Viimase kahekümne aasta jooksul on toonud maailma balletilavadele oma nägemuse „Ohtlikest suhetest“ koreograafid David Nixon, Cathy Marston, Krzysztof Pastor, Liam Scarlett ning Giorgio Madia. Balletilavastusi on loodud nii originaalmuusikale kui ka klassikute Camille Saint-Saënsi ja Antonio Vivaldi heliloomingule. Giorgio Madia 2019. aastal Horvaatia Rahvusteatri maailma esiettekandele tulnud balletis, mis sel sügisel jõuab Vanemuise suure maja lavale, kõlab Joseph Haydni muusika.

Vastab lavastaja Giorgio Madia:

Mis meid rikaste, halvasti käituvate inimeste juures paelub?

Põnevus seisneb erinevates moraalnormides, mille iga ühiskond kujundab. Kõrgemates ühiskonnakihtides omandavad tunnus ja reputatsioon hoopis teistsuguse kaalu. Sellises olukorras on eriti huvitav moraalnormide rikkumine ja see, kuidas ühiskond sellele reageerib.

Pierre Choderlos de Laclos' romaani sündmustik on esitatud kirjavahetusena. Kuidas kirjad ja kirjutamine balletti üle kanduvad?

Küsimus, kuidas kujutada kõiki sündmusi, mida raamatus kirjavahetuse kaudu esitatakse, on selle balleti üks suuremaid väljakutseid. Kirjad väljendavad lisaks sündmustele ka tundeid. Romaanis olevates kirjades viidatakse tihti teistele kirjadele ja salaja kohale toimetatud sõnumitele. Kirjas on kiri, milles omakorda on kiri. See on iga narratiivballeti kõige olulisem väljakutse – kuidas kujutada kehakeeles abstraktset ideed? Stiili poolest lõimitakse lavastuses klassikat ja pantomiimi, mis küündib päris näitlemiseni.

Kuidas iseloomustaksid Merteuil' ja Valmont'i vahelist suhet? On seda võimalik käsitleda armastusloona?

Markiis de Merteuil' ja vikont de Valmont'i vaheline suhe Pierre Choderlos de Laclos' romaanis „Ohtlikud suhted“ on keerukas ja mitmetahuline. Nad on endised armastajad ning nende vahel on sügav, manipulatiivne ja omavahel konkureeriv sõprus, mis rajaneb nende mõlema amoraalsusel, riuklikkusel ning mõnul, mida neile pakub teistega manipuleerimine. Nende suhtes saavad kokku kunagine romantiline side, strateegiline liitlus, intellektuaalne selts, rivaliteet ja vältimatu reetmine. Nad näevad teineteist intellektuaalselt

Markiisi ja vikonti omavaheline suhe on keerukas: nad tunnevad teineteist, on üksteist armastanud, kuid ei suuda hoiduda teineteist hävitamast.

võrdsetena, see on kummalegi haruldane ja väärtuslik side. See võrdsus on nende vastupidava, ent mürgise suhte alus. Romaani süžee on suures osas üles ehitatud Merteuil' ja Valmont'i suhtlusele, mis võimaldab heita valgust teemadele nagu manipulatsioon, võim ja nende seltskondliku miljöö paheline olemus.

Mis ajendas sind balletti luues valima Joseph Haydni muusikat?

Romaan avaldati aastal 1782 ning Haydn oli sel perioodil, valgustusajastul, aktiivne helilooja. Euroopas oli see oluliste intellektuaalsete,

kultuuriliste ja kunstiliste arengute periood, mil pandi rõhku mõistusele ja individualismile ning seati kahtluse alla traditsiooniline võim. Need teemad on ilmsed nii romaanis kui Haydni muusikas. Laclos' romaan uurib inimolemuse keerukust, moraalsust ja ühiskondlike normidega manipuleerimist. Haydni muusikas peegelduvad aga valgustusajastul hinnas olnud selgus, tasa-kaal ja struktureeritud elegants.

Haydni muusikas esineb tihti dünaamilisi kontraste, üllatavaid detaile ja keerulist ülesehitust, mis pakuvad kuulajale intellektuaalset ja tundelist kogemust. Muusikat otsides, valikuid tehes ning muusikat dramaturgiliselt õigesse järjekorda sobitades tuleb arvesse võtta ajastut ja lavastuse stiili, samuti tagada, et see sisaldaks erinevaid lugu iseloomustavaid nüansse mängulisest ja rõõmsast tõsise ning mõtlukuni.

Kui „Ohtlike suhete“ filmiadaptatsioonidest rääkida, kas eelistad 1959. aasta või 1988. aasta filmi?

Pigem eelistan 1988. aasta filmi, mis järgib algteksti, on toodetud kõrge kvaliteediga ning hiilgab erakordsete näitlejatöödega. See kõik muudab filmi mõjusaks ja meeldejäävaks, ehkki nagu on tüüpiline, miski ei küündi raamatu tasemele.

Kabjad, kontsad ja kaheksakümmend paari ühesuguseid kingi

TEKST LILIAN URBA
FOTOD HEIKKI LEIS

Vanemaise lavalaudadelt käib igal hooajal üle sadu ja sadu kingipaare. Mõned neist on eriskummalised ja just konkreetse lavastuse jaoks soetatud, teised on dekoratsiooniosakond Uuskasutuskeskuse sooduspäevadelt või kirbukalt toonud, mõned paarid on annetanud teatrikülastajad. Kõikide nendega tegeleb igapäevaselt Vanemaise teatris oma kingsepp. Internetiavarustes sobrades ei leia teatrikingsepa töö kohta eriti mingit teavet ja seda huvitavam on uurida, kuidas on **Toomas Vihermäe** Vanemaisesse jõudnud. Kohtumegi temaga ühel varasuvisel kolmapäeval, mil meie jutuajamise käigus saavad nii muuseas korda tehtud ka mõned kingapaarid.

Võib-olla tuleb paljudele üllatusena, et Eestis kingsepaks kusagil ametikoolis õppida ei saagi. Nii oli Toomaski algul hoopis teise eriala inimene ja õppis Tartu kutsehariduskoolis rätsepaks. Kooli lõpetamiseks vajalikku talvemantlit ta nüüd enam otsast lõpuni teha ei oska, ent väiksemate õmblustöödega saab siiani hakkama.

Kui kutsehariduskoolis oli vaja praktikakohta leida, siis Vanemuine ja teatritöö tundus põneva valikuna, seda peamiselt töö hulga ja mitmekesisuse tõttu. Praktika läks hästi ja nii pakutigi Toomasele kooli lõpetamisel Vanemaises Ruth Rehme-Rähni operatsioonist taastumise ajaks ajutist töökohta rätsepana. Muide, huvilised võivad tänini kostüümilaenutusest laenata Toomase

lühikese rätsepakarjääri ajal õmmeldud Unemati siniseruudulist kostüümi.

Juhuste kokkulangevuse tõttu oli tollane kingsepp just Vanemuisest lahkumas ja Ruthi tööle naastes pakutigi Toomasele hoopis seda ametikohta. Mõte tundus sümpaatne, sest teatritöö ja -valdkond paelusid endiselt, aga kingsepatööst endast ei teanud Toomas tol ajal midagi. Teatris aga lahendamatuid probleeme teatavasti ei ole: nii veetiski tulevane Vanemaise kingsepp kõigepealt paar nädalat praktilal Estonia teatri ametivenna juures ja siis töövarjuna nüüdseks suletud „Jakobi jalatsis“ kurttumma kingsepa õpipoisina. Viimase kohta hoiatati, et ta olevat väga keeruline inimene. „Meil oli seevastu lihtne

Olen veetnud pool päeva, sääre küljes nõõpnõelad, et mitte näitlejaid jalanõude loomise algprotsessis välja kutsuda.

ja normaalne. Suhtlesime ahvi tasandil. Tema näitas ette, mina tegin järele,” muheleb Toomas. Kingsepaamet sai selgeks ja Toomasel on praegu seks käsil seitsmes hooaeg Vanemuise ridades.

Tüüpilist tööpäeva Vanemuise kingsepal ei ole, ent laias laastus võib teatri kingsepatöö jagada kaheks: tavapärase kingade parandamine ühelt poolt ja teiselt uute lavastuste tarbeks jalavarjude muutmise ja täiustamine. Toomas proovib küll mahutada oma tööd klassikalise kaheksatunnise tööpäeva sisse, kuid paari lavastuse puhul aastas tuleb ikka ka ületunde teha, seda vahel lavastaja ootamatute plaanimuutuste tõttu, vahel aga jookseb iseenda ajaplaneerimine kokku.

„Päevad on kõik erinevad. Mõnel päeval tead täpselt, mis eelmisel päeval pooleli jäi, ja siis oskad oma aega selle järgi arvestada. Teisel päeval võib keegi tulla mõne hullumeelse ideega, mis katsetamist vajab, ja siis on tööpäev hoopis teistsugune. Rutiini ei ole,” ütleb ta.

Tallaliimimise ja kontsade uuendamise kõrg-hooaeg on peamiselt kevadel ja varasuvel teatrihooaja lõpus, mil kingsepatuppa tuuakse kastide ja kastide viisi jalanõusid, mis kõik enne uue hooaja algust parandust vajavad. Mõnda paari saab parandada kümneid kordi ja kingad on ikka veel kasutatavad, mõned teised tuleb juba esimese hooaja lõpus minema visata.

„See kõik sõltub materjalist. Nahk on hea, see ei kooru ja kingad on vastupidavamad. Need tänapäeva hiinakad aga ei kannata tihti esimest liimimistki välja, materjalid ei haaku ja kingad lähevad vormist välja. Lisaks on tänapäeva kingadel väga kehvasti tehtud kontsad. Ükskord läksid näitlejanna kontsad katki pärast mõned korrad kasutust peale esietendust ja selgus, et need on

tehtud 3D-printeriga ning seest täiesti õõnsad. Siis saime puusepaga kingadele uued kontsad ehitada,” selgitab Toomas.

Lavastuste tarbeks kingade sobivaks tegemine võib kätkeada nii lihtsamaid töid, kus kingapaarile vaja ajastutruu lisand peale kleepida või libisemisvastased tallad kinnitada, kui ka keerulisemaid ettevõtmisi. Sügisel esietenduva muusikali „Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad“ jaoks tuleb näiteks kõik eest nõõritavad kontsa-saapad teha ümber nii, et kinnitused on taga. Kevadel välja tulnud ooperi „Turandot“ puhul läks Toomas aga appi dekoraatoritele ja nii said endale uue värvikuue 80 paari jalanõusid.

„Üldiselt ongi meil meeskonnatöö kostüümi-dekoraatoritega. Mõnda kingapaari teeme viis korda ringi, et saada õige variant – katsetame, katsetame ja katsetame. Mul on õnneks jalanumber 45, Ivika (kostüümiala assistent) saab jalanõusid minu peal testida. Olen veetnud pool päeva, sääre küljes nõõpnõelad, et mitte näitlejaid jalanõude loomise algprotsessis välja kutsuda. Ja samas on vahel väga mõnus ka lihtsalt nädal aega järjest üksi kingataldu liimida,” räägib ta.

Huvitava katse ja eksituse projektina toob Toomas välja ka algul muusikali „Kaunitar ja koletis“ tarbeks tehtud Koletise kabjad, mida praegu näeb Reimo Sagori jalas lavastuses „Sada grammi taevasina“. Ka siin tehti taas meeskonnatööd: kingsepalt tulid tavalised meeste kingad, mida muudeti selliselt, et need saaks panna puusepa tehtud vineerplatvormi peale, ning mille dekoratsiooniosakond siis lõpuks riide ja karvadega kattis.

Ainsad jalanõud, mis Toomas algusest lõpuni ise valmis on teinud, pärinevad kunagisest suvelavastusest „Roosi nimi“. Lavastaja

Kingsepp Toomas oma kuningriigis.

nägemuses kandsid mungad jalavarje, mis näevad välja võimalikult vaesed, lohvakad ja vormitud, ent kaubandusvõrgus selliseid ei leidunud. Järelikult tuli need ise valmistada. Ka siin oli vaja palju katsetada, et kinganinad just õige ja ümara kujuga oleksid ning paelad hästi hoiaksid, aga lõpptulemuseks olid väga kvaliteetsed nahksandaalid, mida saaks kanda ka iga päev tänaval.

Balletisusse ja varvaskingi kingsepatooas üldiselt ei parandata, kuid ka seal on mõned erandid. Nii käib Toomase juures baleriine, kes soovivad varvaskingade sisetaldu vahetada. Aga see on pigem erand.

Kingsepatöö pahupoolena toob ta välja, et pidevas liimiaurus viibimine võib vahel päris rängalt mõjuda. Muudkui liimid ja liimid ning tuigerdad siis aurava pea ja häguse silmavaataga koju. Vahel juhtub ka nii, et kui keset suurt liimimisprotsessi keegi mõne uue ideega tuleb, siis peab seda järgmisel päeval üle küsima, sest pea lihtsalt ei pea sellises olukorras infot kinni.

Aga milliseid kingi kingsepale endale meeldib kanda? Jutuajamise hetkel on tal jalas tavalised mustad Crocsid. „Ma stiili eriti taga ei aja, olen pigem mugavuse ja heade materjalide peal väljas. Külmemal ajal kannan militaar- ja matkasaapaid, suvel tavalisi kosse, kingakandja ma kindlasti ei ole. Kuigi siin mõnes lavastuses on tulnud ette ka kingi, mis mul endalgi kodus võiks olla.“

Teatritööst üle jäävat aega veedab Toomas võimaluse korral vabas õhus. „Kuna mul siin aknaid ei ole, siis proovin võimalikult palju aega veeta looduses ja oma Otepää maakodus, samuti olen aastaid tegus kaitseliitlane ning viimase paari-kolme aasta jooksul pole puudunud üheltki õppuselt. Õnneks ollakse Vanemuises mu ärakäimiste suhtes väga mõistvad ja nii saan oma töö ja hobi kenasti ühendada ohvreid toomata,“ lausub ta. „Proovin vaikselt mitte ära unustada ka oma rätsepaametit, nii mõnigi kaitseliitlane on oma vormile saanud lisataskud või plaadikandja parandatud.“

Maris Savik. Foto õde Iiris.

Fotograafide Maris Saviku ja Heikki Leisi pilk teatrile läbi fotoobjektiivi

TEKST VIRGE RATASEPP

FOTOD MARIS SAVIK, HEIKKI LEIS

Heikki Leis Lätis üleujutust pildistamas. Foto Kiur Kaasik.

Vanemuise teatri arhiivandmete järgi on fotograaf **Maris Saviku** skoor 24 lavastust ja **Heikki Leisil** 17 lavastust. See pole kindlasti aga lõplik tõde, sest sinna lisanduvad veel kontserdijäädvustused ning arvukad kaastööd hooajakirja Ramp ja eriprojektide jaoks. Marisel jookseb kaheteistkümnnes aasta, kui ta jälgib Vanemuise teatrielu läbi fotoobjektiivi, Heikkil seitsmes aastaring. Nende aastatega on nad kujunenud omadeks: loodud on kontakt lavapealsete ja lavataguste inimestega, saavutatud on usaldus ja heakskiit. Nii on paslik tutvustada Marist ja Heikkil lähemalt ka hooajakirja lugejast teatrisõbrale, et nad ei jääks vaid nimedeks lavastusfotode galeriis. Harjumuspäraselt kaamera taga, pöörame huviobjektiivi nüüd nende suunas.

Tulevikku kujundav kingitus

Nii kaugele kui Maris end mäletab, on ta kõige kättesaadava abil igasugu maailmu välja mõelnud ja meisterdanud. Sõna, pilt, heli ja vorm läbisegi ja korraga. Kuna tema peres ja lähiringkonnas kunstiinimesi polnud, kujunes võrdusmärk sõnapaaride „ma teen“ ja „ma loon“ vahele pikka-mööda ja kombates.

Fotograafiat kui meediumit hakkas ta tajuma alles põhikooli lõpus (2006) ning oma esimese Pentaxi sai kingituseks 2008. aastal. „Õppisin sellega pildistama silma järgi. Kruttisin neid krüptilisi F-e ja kaldkriipsudega numbreid, kuni mõistsin nendevahelist loogilist seost,“ jagab Maris oma kogemust. Nii olid tema esimesed teadlikud fotod tehnilised katsetused, kus modellideks näiteks toalilled, mänguklotsid ja kivid veepiiril.

Marise teekond fotograafina, nagu ta ise ütleb, on kujunenud tunde pealt juhuseid suunates. Gümnaasiumi lõpus teadis ta kindlalt, et tahab õpinguid jätkata kunstikoolis. „Eriala valisin selle järgi, et oleks lootust leib lauale saada. Valikus olid film, foto ja reklaam,“ meenutab ta.

Pallase fotograafiaosakonda sisse saades oli teekond selge.

Isiklikust huvist lähtuvalt alustas Maris kontsertide pildistamisest. Õige pea võtsid muusikud temaga juba ise ühendust. Kontsertidele lisandusid lavastuslikud bändipildistamised ja albumikujundused. Neid kombineerides tekitaski Maris endale töökoha. Muusika kõrvale tuli mõne aja pärast teater, sekka ka reklaam ja mood. Praegu on Maris ka õppejõud ning jagab Pallases tulevastele fotograafidele oma praktilisi teadmisi ja oskusi. „Sain just 33. Mul on olnud võimalus teha tohutult palju aegadeid ja erinevaid projekte, aga tunnen igas mõttes, et alles kratsin seda pinda,“ leiab Maris.

Seevastu pole Heikki teekond fotograafiani olnud nii orgaaniline ja järjepidev kui Marisel. Elu esimese kaamera kinkis Heikkile isa, kui ta oli alles kolmanda klassi poiss. Kaamerale seisis uhkelt nimi Smena. „Pidasin tol ajal akvaariumikalude ja papagoisid. Suure tõenäosusega ma neid seal siis pildistasin,“ meenutab Heikki oma esimesi fotograafikatsetusi. Kodusele iseõppimisele lisandus fotoring. 1980ndate algusajale kohaselt

Draamalavastuse „Musta pori näkku“ (2012) pildistamisega sai alguse Maris Saviku fotograafiaalne koostöö Vanemuise teatriga. Fotol Andres Mähar ja Mihkel Raud.

Heikki Leis tegi Vanemuise teatris esimesed lavastuspildid draamalavastusele „Vaim masinas. G. F. Parrot“ (2017). Parroti rollis Merle Jääger.

Käid mööda hämaraid rokiklubisid ja teater leiab su üles, sest neil tuleb tükk hämaratest rokiklubidest.

ilmutas Heikki kõik oma pildid ise – pimedas vannitoas. Seal sai ka pilte paberile suurendatud.

Seejärel toimetas Heikki aastakümneid muudel huvirinnetel ning fotograafia jäi soiku. Enam kui 20 aasta eest tärkas aga taas huvi kaamera kätte võtta, ise õppida ja katsetada. „Õpin siiani ja nüüd näib, et ega see haigus enam ei parane,“ naerab Heikki.

Paindlik käekiri

Oma fotograafikäekirja kirjeldavad nii Maris kui Heikki paindlikuna; nad lasevad sellel kujuneda vastavalt vajadusele. Heikki on pildistanud väga paljusid teemasid, alustades hallitusest kuni dokumentaalfotograafia ja erinevate kunstiliste lavastusteni välja. Kes tema autoriloomingut jälginud, teavad, et tal on pidevalt uued ideed, mida teostada, ja üks tema suur kirk on analoogfotograafia. Nii on ka enamik tema kunstilistest projektidest pildistatud just filmilindile.

Mariski kohandab oma teadlikku käekirja vastavalt sellele, mida ta „kirjutab“ ja kust tuleb initsiatiiv. „Igasuguse tellimustöö puhul on nii palju lisafaktoreid, mis terviku stiili dirigeerivad. Nendes piltides on kindlasti rohkem seda, mida on tarvis öelda, ja vähem seda, mida mina ütlesin. Ma ei ole kunagi tuim või erapooletu ja on väga vähe töid, kuhu iseennast üldse sisse panna ei saa, aga see „paindun või painutan“ vahe on ikkagi üüratu. Kindlasti moodustub kõigest sellest mingi üldine visuaalne käekiri ka, aga milline see täpselt on, seda peaks täitsa eraldi analüüsima,“ arutleb Maris.

Teatri huviorbiidis

Mõlemad fotograafid mäletavad, et nende koostöö Vanemuise teatriga sai alguse tänu teatripoolsele huvile. Marise esimene lavastusfotograafi töö Vanemuises viib meid 12 aastat tagasi, aastasse

2012, mil esietendus draamalavastus „Musta pori näkku“. Seda lavastust otsiti pildistama just kontserdifotograafi ja Marise profiil oli ideaalne. „Toona mõjus see põhjendus ägeda ja ootamatu komplimendina. Et käid mööda hämaraid rokiklubisid ja teater leiab su üles, sest neil tuleb tükk hämaratest rokiklubidest. Tuus!“ meenutab Maris.

Heikkini jõudis teater oma fotograafiotsingutel 2017. aastal. „Mulle on kogu aeg meeldinud teatris käia. Sisimas mõtlesin juba toona, et lahe oleks seda kõike ka pildistada – ju teatrirahvas tundis seda soovi,“ räägib Heikki, kelle fotoaparaati püütud esimene lavastus Vanemuise teatris oli „Vaim masinas. G. F. Parrot“.

Väljakutseterohke ballett

Kolmežanriteatrina pakub Vanemuise teater fotograafidele mitmekülgseid väljundeid. Iga žanri pildistamisel nähakse oma võluseid, mõnel juhul ka valuseid. Heikki on viimastel hooaegadel saanud arvukalt pildistada ooperi- ja Maris balletilavastusi, aga kõige hingelähedasem on mõlemale draamalavastuste pildistamine.

Sõnalavastuste tegevus liigub tavaliselt rahulikumas tempos, mis annab fotograafidele rohkem aega mõelda, mida ja kuidas pildistada. Selle täielikuks vastandiks peavad Maris ja Heikki balletti. „Balletis on alati tohutu maht, sest kõik liikumised on hästi kiired ja kogu aeg toimub nii palju. Samuti on tantsuvalgus tihti üsna hämar, sekka mõni ere spot. Enamik auru läheb sellele, et olukorda tehniliselt kontrollida. Balleti pildistamine on huvitav, aga väga intensiivne ja raske töö,“ räägib Maris.

Heikki nõustub, et balleti pildistamisel on päästik kogu aeg all. „Balleti puhul tõesti lihtsalt tulistad ja loodad. Viimasel ajal on Vanemuise ooperid olnud päris mängulised ja ka neid on

Draamalavastus „Sada grammi taevasina“ (2023). Lavastuspildid jäädvustas Maris Savik. Fotol Lena Barbara Luhse ja Veiko Porkanen.

Maris Saviku jäädvustus balletilavastusest „Luikede järv“ (2021).
Ingelluik Sayaka Nagahiro ja Deemonluik Alain Divoux.

Draamalavastus „Lõpp“ (2024), Külliki Saldre. Foto autor on Heikki Leis.

Vanemuises on teinekord ka tehnilise poole pealt keerulisi ja põnevaid lahendusi, mida igas teatris teha ega jäädvustada ei saa.

olnud huvitav jäädvustada,“ ütleb Heikki, kelle jaoks teeb pildistamise huvitavaks õige segu valgusest, kostüümidest, lavakujundusest ja hoogsast liikumisest. Heikki kõige suurem sümpaatiat kuulub aga ajastulavastustele, mis annab võimaluse ajas tagasi rännata.

Veel kord balleti juurde naastes nõustuvad mõlemad fotograafid, et balletis ei piisa vaid heast pildist, et laval toimuv edasi anda. Õigete hetkede tabamisele annab eelise tantsukeele mõistmine. „Sellepärast ongi parimad balleti-fotograafid oma valdkonna inimesed. Vähem pimedas kobamist,“ leiab Maris.

Sümpaatsed lavastused ja inimesed

Lavastusfotograafide tööd lihtsustab suuresti, kui nad saavad ühte lavastust kahel korral pildistada. Siis on aega mõelda, mis nurga alt ja millist kompositsiooni püüda, milline optika ette panna: kas võtta laiemalt laval toimuvat või keskenduda detailile. Parem eelteadmine ja ülevaade laval toimuvast annab justkui aega juurde.

Kuigi erineval moel ägedaid lavastusi on pildistanud mõlemad fotograafid, võtab suuremate lemmikute nimetamine pea tühjaks. Viimasest ajast meenutab Maris draamalavastusi „Sada grammi taevasina“ ja „1984“, Heikki pöörab aga pilgu kooliteatrite festivalile, mis on viimasel kahel aastal ta silmad särama pannud. „Noored teevad nii kuramuse ägedaid lavastusi ja näitlevad nii hästi, et nii mõnigi lavastus võiks vabalt ka suuremale publikule ning suurel laval ettemängimisele tulla,“ on Heikki vaimustuses.

Iga lavastuse taga on hulk nimesid, kes ühel või teisel moel selle sünnile kaasa aitavad. Aastatega on nii Heikkil kui Marisel tekkinud omad sümpaatiad, kelle kunstilist kätt lavastuse juures näha soovitakse või kelle lavarolle huviga oodatakse. Järgmised mõtted pole aga kivisse raiutud, sest paljud eelistused kujunevad hetkes.

Praeguseks võivad need juba muutunud olla.

„Kui ma lavastusmeeskonna nimekirjas kunstnik Kristjan Suitsu nime näen, siis võin kindel olla, et midagi igavat sealt ei tule,“ on Heikki veendunud. Näitlejatest kõnetavad Heikkil enam eakad ja sellised inimesed, kelle miimikat ta on tänu korduval pildistamisele tundma õppinud. „Sümpaatiat vanemate inimeste pildistamise suhtes ei saada mind mitte ainult teatris, vaid üleüldse. Aeg on nende näkku juba üht-teist talletanud. Nii on teatri kontekstis mõnes dramaatilises stseenis vanema inimese miimika jäädvustamine palju põnevam, kui seda suudaks välja mängida noore inimese nägu,“ avab Heikki.

Marisele pakuvad loomingulist kōdi koostööd lavastajate Andres Noormetsa ja Ain Mäeotsaga. „Olen Andrese kahe tüki fotokunstnik olnud ja väga naudin, kuidas ta inimestega töötab. Sügavalt inimlik mõistmine ja hinge kallal urgitsemine. Aus, aga rahulik ja kindel. Käsitlus meeldib ka – palju tühja ruumi, õhku, täpset minimalismi. Mingis mõttes täielik Noormetsa vastand on Ain Mäeots. Palju, korruga ja kõike seda eilseks. Aga *my god*, kui see pilt lõpuks kokku jookseb! Tulemus on tunnustust vääriv.“

Näitlejate peale mõeldes ütleb Maris, et Vanemuise draamatrupp tervikuna on stabiilselt tugev ja mitmekülgne, siiski eristuvad mõned. „Noorematest näitlejatest üllatab mind iga kord uue nurgaga Veiko Porkanen. Olenemata žanrist ja rolli suurusest mõjub ta laval superhästi. Eriliselt meeldib mulle ka Riho Kütsari ja Hannes Kaljujärve kokkumäng. Neil on mingi veider koomika ja see on meisterlikult naljakas,“ kiidab Maris.

Hinnatud ka teistes teatrites

Häid lavastusfotograafe hindavad kõrgelt ka teised Eesti teatrid, kes on Heikkil ja Marist pildistama kutsunud. Et teistes teatrites on Heikki

pildistanud ainult draamalavastusi, näeb ta Vanemuise eelisenä just erinevate žanrite repertuaaririkkust. „Vanemuises on teinekord ka tehnilise poole pealt keerulisi ja põnevaid lahendusi, mida igas teatris teha ega jäädvustada ei saa,“ võrdleb Heikki.

Vanemuise kui koduteatri siseilmas orienteerumine aitab fotograafide hinnangul tööprotsessile oluliselt kaasa. „Tajudes teatri stiili ja tööatmosfääri, oled efektiivsem ja otsimist on vähem. Kui see aga kõrvale jätta, siis aeg eesriide avanemise ja sulgumise vahel teatrites niipalju ei erine. Siis on ikkagi etendus number üks ja kogu fookus on ainult sellel,“ lisab Maris.

Vastastikused kiidusõnad

Kuigi mõlema fotograafi käed ja jalad on tööd täis, püüavad nad üksteise teatripiltidel, aga ka autoriloomingul pilku peal hoida. Heikkil on tavaks vaadata läbi Vanemuise, aga ka Eesti Draamateatri uute lavastuste fotod. Marise fotod on mehe sõnul kõnekad ning alati kindla kvaliteediga. „Vahel mõtlen, et huvitav oleks vaadata, kui ise teeks samast lavastusest pilte, et kui erinevad need oleksid,“ muheleb Heikki.

Mariselgi jagub Heikki püütud hetkedele ja loomingule kiidusõnu. „See, mida ma näinud olen, kõnetab kindlasti, näiteks raamatusse pandud näitus „Eesti meister“ ja tema hallituskunsti jäädvustused. Jooksvalt ka teatri ja teiste ürituste pildid, aga need on teistmoodi tööd. Sellesama käigupealse taju pealt ütlen, et ma tean ilmselt väga väikest osa tervikust ja pigem olekski põnev rohkem süveneda,“ leiab Maris.

Heikki ja Maris on teatrifotograafina leiba teeninud juba pikki aastaid. Neid hoiab selle töösuuna juures sümpaatiat lugude jutustamise vastu, tööga kaasnev vastutus ja positiivne ärevus. Vanemuise teatril on igatahes õnne, et koostöö Marise ja Heikkiga on viljakas ning usutavasti mõlemapoolselt ka tulevikkuvaatav.

„Kunstnikutööd, näitused ja raamatud, mida olen koostöös Vanemuisega saanud teha, on kõik pinget pakkuvad formaadid. Teatrimälu säilitajana on ka Ramp äge ja oluline formaat, kus kaasa lüüa. Elu on muidugi näidanud, et värsked mõtted ei hoiata enne ründamist, seega, kes teab, milliseid uusi kontseptsioone tulevik toob. Siiaamaani on igatahes põnev olnud,“ rõhutab Maris.

Millega teatrit pildistad?

„Põhikomplektiks on kujunenud Canon 5D Mark IV ja objektiivid 24–70 mm pluss 70–200 mm. Mida vähem optika vahetamist, seda rohkem saab mõttega laval kaasas olla.“ – MARIS

„Pildistan enamasti kahe kaameraga: Canon 5D Mark IV ja R6, peamised objektiivid 85 ja 35 mm ja 70–200 mm. Aegajalt kasutan ka Hasselbladi 80 ja 50 mm objektiivi koos tilt-shift-adapteriga.“ – HEIKKI

Mask maha!

TEKST LILIAN URBA
FOTOD IMBI MÄLK

Peale kevadhooaja „Turandoti“ viimast etendust saame grimmitoas kokku Vanemuise grimminaiskonnaga, kelle käes on käkitegu teha mehest naine, vanurist õitsev nooruk või muuta keegi hoopis mõneks muinasjututegelaseks või loomaks. Oma aega jagavad minuga grimeerijad-juuksurid **Mare Kuul, Viktoria Rüster, Anneliis Punnar** ja **Marian Seeme** ning juuksur-grimeerija **Rutt Laikask**.

Madli Uibukant seab „Turandoti“ etenduseks valmis solist Tamara Kalinkinat.

Marian on Vanemuises olnud kõige vähem, tal saab oktoobris täis kaks aastat, Anneliisil on staaži 2,5 aastat, Viktoria 10, Marel 18 ja Rutil lausa 35 aastat. Teatrisse jõudmise tee on kõikidel erinev. Anneliis ja Viktoria tegid mõlemad rõõmuga teatri heaks tasuta praktikat, enne kui neid tööle võeti. Marian kandideeris ja esialgu tööle ei saanud, ent suutis jätta endast nii hea mulje, et teda peagi siiski tööle kutsuti. Marele läks tollane Vanemuise grimmiala juhataja lausa koju järele, Ruti karjääripöörde põhjus oli tervislikku laadi. Kõik aga lausuvad üksmeelselt, et seda tööd peab väga armastama, muidu seda teha ei saaks.

Rutt usub, et teatris selgub aastakesega, kes jääb ja kes mitte. Selle väitega nõustub ka Mare: „Teater on nagu käsn, mis imeb sind enda sisse. See on elustiil, mitte amet, sa elad ja hingad teises stiilis.“ Marian ja Anneliis nimetavad Vanemuist oma teiseks koduks. Viktoria lisab, et „ma olen olnud siin 10 aastat ja alates esimesest hetkest siiani mulle nii meeldib, et olen nõus siit vaid jalad ees minema“.

Grimeerijatooli istumine on näitleja esimene kohtumine teatriga sel õhtul. Nii peab grimeerija

alati tunnetama ka seda, mis tujus näitleja on, kas ta tahab rääkida või vaikida, vahel on vaja olla ka psühholoogi rollis, sest lisaks rõõmsatele hetkedele on elus ka mustemaid värve. Siis tuleb vahel grimmiprotsessis teha lihtsalt paus ja minna näiteks õue koos näitlejaga jalutama või lihtsalt lasta tal end tühjaks rääkida.

„Kõige ägedam grimeerija töös on ikkagi see, et just minu toolis sünnib karakter. Tihti on näitleja kõhklev ja otsiv, siis me räägime tema tegelasest ja mingil hetkel hakkab näitlejas elama tema karakter. Vahel piisab selleks vaid õige paruka pähe panemisest, teinekord saavad karakteri ellu äratamiseks oluliseks pisidetallid, näiteks kulmukaar, mille millimeetri täpsusega paika paneme,“ räägib Mare. „Ja see on teatriime, millest mul on rõõm osa saada.“ Aga kuidas sünnib lavakarakteri välimus?

Tegelaskuju välimuse loomist alustatakse eelkavandite koosolekul, kus lavastaja ja lavastuse kunstnik esitlevad oma nägemust sellest, milline üks või teine tegelane välja näeb. Siis tuleb pragmaatilisel arutada, kas see, millise nägemuse kunstnik on loonud, ka tegelikkuses

Anneliis Punnar tööhoos.

Grimeerijatooli istumine on näitleja esimene kohtumine teatriga sel õhtul.

toimib. Vahel on juhtunud, et kunstniku visioonis on tegelasel suur peakate, aga sellega pole võimalik end näiteks normaalselt sirutada, või pikk pats ja jäik kostüüm, mis takistavad tantsimist. Esimestele kavandikoosolekutele võetakse kaasa ka võimalikud parukanäidised, ent sellist asja, et kedagi võõrast üksi parukalattu uurima lastakse, ei ole, sest parukate korrashoidmine on keeruline ja võõras võib parukad lihtsalt ära rikkuda.

Naturaalsetest juustest parukate eest hooldamine sarnaneb nimelt hariliku juuksehooldusega: neid pestakse kvaliteetšampooniga, hooldatakse palsamiga ja isegi lisatakse juukseõlisid

ja -seerumeid. Siis venitatakse nad korralikult vormidele ja lastakse rahulikult olla. Nii võivadki õige hooldusega parukad kesta mitte aastaid, vaid lausa aastakümneid. Rutt mainib, et kõige vanemad parukad Vanemuise parukalaos on üle 40 aasta vanad – need on lihtsalt nii heas korras, et nende äraviskamine oleks raiskamine.

Praegu moes olev taaskasutus on levinud ka parukalaos: nii näiteks kannab Janek Joost „Tõrksa taltsutuses“ parukat, mis soetati Koit Toomele „Ooperifantoomiks“.

Kui tegelase välimuse kavand kinnitatud, järgneb iga tegelase jaoks grimmiraideri loomine,

Rutt Laikask korrastab uhket peakatet, mida laval kannab printsess Turandot.

Kõige nõudlikum grimmi suhtes on ballett, sest grimm peab taluma higistamist ja olema ülimalt veekindel, samas ei tohi see määrada kostüümi.

kus on kirjas peensuseni, mis samme ja millises järjekorras teha tuleb. Nii saavad grimeerijad üksteist vajadusel asendada ja uued töötajadki teavad täpselt, millist huulepumatit või puudri-tooni kasutada. Grimmiraider täiustub ja kinnistub kuni esietenduseni ja kui vahel juhtub, et ühel hetkel midagi näitleja grimmi muudetakse (näiteks leitakse, et tegelast võiksid ilmestada vuntsid), siis pannakse see kõik kohe grimmi-raiderisse kirja.

Kõige nõudlikum grimmi suhtes on ballett, sest grimm peab taluma higistamist ja olema ülimalt veekindel, samas ei tohi see määrada kostüümi.

Müüdi teatrigrimmi tohutust kahjulikkusest nahale kummutavad aga kõik: tänapäeval kasutatakse lihtsalt sedavõrd häid tooteid. Küll aga õpetavad grimeerijad tugevama grimmi kandjaile alati ka seda, kuidas on õige teatrimaiki maha võtta sellisel moel, et see nahka ei kahjustaks.

Parukameistrite õudusunenägu oli aga just mängukavast maha läinud lavastus „Naiste kool“, kus Karol Kuntseli tegelaskujul oli öelda fraas „Kas pean ma juuksed rebima peast?“. Selleks, et rahvast lõbustada, otsustas Karol selle fraasi ajal haarata kinni oma parukast, rebida see peast ning hiljem teatraalselt tagasi panna. Viktoria nendib: „Publikul on lõbus, ent meie jaoks on see kui õudusunenägu, et oleme halba tööd teinud ja paruka korralikult kinnitamata jätnud. Kuigi saame aru, et tegelikult pigem inimestele sellised väikesed apsakad ja vimkad meeldivad, ükskõik kas need juhtuvad kogemata või meelega.“

Nii ongi lavastuste viimaste etenduste puhul grimmitoas lausa tavaks koos näitlejatega visata

tegelastele organiseeritud vimkasid, panna neile tegelastele pähe tavatut värvi parukas, teha isemoodi kulnud või muuta muul moel nende välimust. Eriti tore on siis, kui seda saab teha nii, et teised laval olijad näevad muutumist alles näitleja rambivalgusesse astumisel, ja vaadata huviga, kuidas need reageerivad. Lisaks välimuse muutmisele mängivad näitlejad viimaste etenduse ajal meelega ka tekstiga ja otsivad grimmitoolis hoolega, millist lauset naljakamaks või ootamatumaks muuta.

Grimminaiskond ise on samuti viimase etenduse võrtsitamisel kaasa löönud. Sadamateatris etendunud lavastuse „Kaalud“ tegevus toimus sünnitusmajas ja nii otsustasid tüdrukud kinnitada endile ette võltsid rasedakõhud, et siis suvalisel hetkel üle lava kõndida – sünnitusmajas ju ikka liigub rohkem rasedaid. Riho Kütsaril oli väga keeruline rasedate esimese etteaste ajal tõsist nägu hoida ja oma tekstiga edasi minna ning lõbus oli kõikidel.

Vanemuise mängukavas olevatest lemmiklavastustest toovad kõik esile „Törksa taltsutuse“ ja „Lepoldstadti“, Mariannile meeldib ka „Neljanda õe“ kiirete vahetustega töö. Aga seda lausuvad kõik, et grimeerijale parimad lavastused on need, kus saad karaktereid teha ning tegevuse ja näitlejatega kaasas olla, et adrenaliin oleks kogu aeg üleval. „Leopoldstadti“ grimmigraafik meenutavat rallisõitu: kella viiest tulevad esimesed näitlejad grimmi ja siis hakkavad nad laval vananema, mängima teisi tegelasi ja uuesti nooreks tagasi muutuma ning grimmitoal on tööd kuni etenduse lõpuni. Näiteks Andres Mähari vanemaks muutmisel mõne minuti jooksul on abiks iga kord uued

ja teistsugused bakenbardedid, mis lähevad järjest hallimaks, muud muljet aitab luua kostüüm.

Kuigi võimast karakterigrimmi saab peamiselt teha suure lava lavastustes (sest tugev karakterigrimm eeldab vaataja ja näitleja vahel distantsi), võib erandina nimetada Sadamateatri etenduvat „Antigonet“, kus Ken Rüütel läbib etenduse ajal mitu keerukat kostüümi- ja meigivahetust. Neist kõige keerulisema puhul ei piisa lava taga ühest grimeerijast, vaid paariminutilise lavapausi ajal toimetavad tema kallal inva-WCs lausa kaks grimeerijat ja lisaks veel riietaja.

Eelmise kevade suurprojekti „Turandot“ tarbeks tegid grimeerijad aga meigi vaid solistidele, ülejäänutele korraldati õpituba ja nad teevad endale meigi proovisaalis. Kui tahta, et grimeerijad kõiki „Turandoti“ tegelasi meikida jõuaksid, siis peaks neid tööl olema 10 korda praegusest rohkem. Juba see fakt annab üsna hea ettekujutuse lavastuse mastaapsusest. Õnneks on koori meik üsna lihtne ja sellega saavad kõik suuremate apsakateta hakkama.

Apsakatest rääkides mainivad kõik, et vahel lihtsalt jookseb aju kinni. Et sa tead, et „nüüd on see koht, kus peaks olema hästi kiire, aga pea on tühi“. Siis ongi abiks grimmiraider, mis aitab taas joonele saada.

Ühte oma suurimatest apsakatest meenutab Mare: „Meil oli „Võluflöödi“ etendus ja naispeaosalisel oli tol korral asendaja. Istub mulle tooli ja siis ma tegin talle naiseliku meigi asemel kogemata väikese poisi grimmi – punaste klounipõskede ja joonistatud ripsmetega, umbes sellise, nagu kannavad meie näitlejad lastelavastuses „Sipsik“. Primadonna partner astus grimituppa ja suutis vaid kogeleda: „Ah et täna siis selline.“ Õnneks päätsid kiired käed sel korral „Võluflöödi“ kangelanna Sipsikuna lavale mine misest, kuid grimmigraafik oli tol õhtul küll lootusetult sassi läinud.

Mare Kuul sätib näitleja etenduseks valmis.

Primadonna partner astus grimituppa ja suutis vaid kogeleda: „Ah et täna siis selline.“

Marian Seeme annab viimase lihvi.

Grimmitoaga praegu vesteldes ei saa mitte kuidagi mööda vaadata novembris esietenduvast muusikalist „Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad“. Vanemuise laval on *drag queen*’e siiani kujutatud varem vaid lavastuses „Kõik minu emast“ ja „Nunnad hoos“, kus mõlemas on üks sellise meigiga karakter, ent „Kinky Bootsis“ on neid korraga laval seitse. Ja *drag queen*’i meik on hoopis iselaadi reeglitega kui tavameik. Selleks, et Inglise meikimise tunnetust kätte saada, vaatavad grimmiosakonna naised nii tõsielusarja „RuPaul drag race“ kui jälgivad ka tuntumate *drag queen*’ide sotsiaalmeedia kontosid ja meigiõpetuse videoid. Kui aga mõni kuulus *drag queen* tahaks neile privaatset meigikoolitust teha, võtaks grimmiosakond selle rõõmuga vastu.

Õnneks on „Kinky Bootsi“ lavastajal Samuel Harjannel oma tegelaste lavalise kuvandi loomisel kombeks teha iga karakteriga üksikult täisgrimmis ja kostüümis lavatest, seda juba enne lavaproovide algust, et iga tegelane näeks lavavalguses välja just see õige. Nii on ruumi eksimustele ja parandustele.

Katse, eksituse ja parandamise teema on väga aktuaalne ka näitlejate nägudele sobivate toodete leidmisel. Praegu on maailmas paljudel allergiad ja ka seda peab grimmikunstnik oma töös arvestama. Kreem või toode, mis sobib ühele, võib teisele tekitada tõsiseid tervisekahjustusi. Sellel põhjusel eelistatakse grimmi tehes ka sünteetilistest karvadest meigipintsleid, sest loomakarvade allergia on üsna levinud.

Kumu kreemi headusest levis kulutulena ning peagi hakkasid ka teised näitlejad üttelema, et „pane mulle ka seda Keni kreemi“.

Vahel tuleb aga allergiate tõttu otsida hoopis teistsuguseid lähenemisi. Vanemuise suvelaval etendati aastaid tagasi rokkooperit „Ruja“, kus Sergo Vares kehastas Urmas Alenderit. Sergole oli plaanitud tugev tume parukas, kulmud ja vuntsid, aga kui esimest korda talle seda grimmi tehti, siis selgus, et Sergol on eriliselt tugev parukaliimi allergia, mille mõjul nägu täiesti paiste läks. „Pidime mõtlema alternatiividele, sest tegelase välimust ju muuta ei saanud. Lugesime kusa-gilt, et vana, nõukaegse haavaliimiga peaks saama samuti vuntse ja parukaid kinnitada, ja nii meie tollane medõde selle kusa-gilt ka hankis. Haavaliim õnneks toimiski ja lavastuse grimm sai päästetud. Alenderi vuntsid aga said karv karva haaval näitlejale hiljem hoopis näkku joonistatud,“ räägib Mare.

Kui aga küsida hitt-toodete kohta, siis kostab kõikidelt: Keni kreem. Sellel kreemil ei ole mingit pistmist Barbie-maailmaga, vaid Vanemuise näitleja Ken Rüüteliga, kellel olnud väga kindel soov, millist kreemi ta oma grimmi all kasutada soovib. Kumu kreemi headusest levis kulutulena ning peagi hakkasid ka teised näitlejad üttelema, et „pane mulle ka seda Keni kreemi“. Nüüdseks on isegi Vanemuise grimmipartner Tradehouse harjunud sellega, et toodete tellimisnimekirjas on kreem just selle nime all. Võite minna poodi ja ise järele proovida, kas ka teie saate kreemi just selle nimega kätte.

Lavastus, mida ilmtingimata vaadata kaks korda ehk *Double espresso shot* Werneris

Teatriarvustuste konkursi „Arukas arvustaja“ võidutöö hooajast 2023/2024

RONJA TALUNIK
HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUM

Lavastus „Sada grammi taevasina“ on inspireeritud Artur Alliksaare elust ja luulest ning valmis poeedi 100. sünniaastapäeva puhul.

Autor-lavastaja Urmas Vadi

Kunstnik Pille Jänes

Valguskunstnik Priidu Adlas

Videokujundaja Karl-Gustav Kello

Osades Piret Laurimaa, Lena Barbara Luhse, Reimo Sagor, Veiko Porkanen

Esiendus 15. aprillil 2023 Sadamateatris

Praegu on aeg, mis soodustab lavastusi reaalsest isikutest. Inimestel ei ole aega, et tuhnida arhiivides, guugeldada Vikipeediat või lugeda elulugusid. Palju lihtsam on valida etendus, broneerida koht ja osta pilet. Teatrimaastikul on lähiajal olnud mitmeid lavastusi, millega tutvustatakse rahvale ühel või teisel moel tähelepanuväärseid isikuid. Näiteks Ain Mäeotsa „Ada. Rääkimata lugu“ Ada Lundverist, Kaija M. Külma ja Jaanika Tammaru „Lilli“ Lilli Suburgist või Jaune Kimmeli „Ottõ“ Otto Wilhelm Masingust. See on tore viis meenutada publikule inimesi, kellest tänapäeval palju ei räägita.

Urmas Vadi lavastust vaatama minnes tuleb arvestada sellega, et Artur Alliksaare kõiki tegemisi ja loomingut ei avata, vaid mängitakse ettekujutust inimtüübist ja luuletaja sisekosmost. Täpne kronoloogiline järjestus pole samuti lavastusele omane. Näidenditeksti on peidetud Alliksaare luuleridu ja elukilde ning publik sai noppida sobivad mõtted välja.

Lavastus on kihiline nagu ajatu kortermaja: ehitatud ühe trepikoja, kuid kümnete eri korteritega. Läbi katuse võis lausa tähtedeni välja jõuda. Mõni korter oli remondis, mõne sisekujundus ei sobinud, mõnes oli kõle ja mõnest visati siseneda soovijad välja. Ehitis moodustas ühe luulehoone. Iga värsirida oli eraldi korrus, iga lause algus koputus ja iga lõpp ukse paukumine. Esimest korda vaadates ei jaksanud ma igast ruumist sadat protsenti salvestada, kuid teisel korral hankisin sajale veel ühe % juurde. Etendus oli intensiivne meeoleolu kõikumise, ruumi vahetamise

ja ajaga mängimise poolest. Isegi vaikus oli sürraalne.

Lavakujunduse lahendus oli geniaalne. Sadamateatri *black box*’ist pigistati nagu sidrunist iga viimne kui tilk välja. Esialgu tundus, et lava on täiesti tühi, kuid siis pöörati dekoratsioonid ümber ja hakati looma ruume ruumide sisse. Vangilaagri stseenis viidi publiku pilk isegi teatrihoonest välja. Laval olevad pisidetailid olid realistlikud. Kõõgiahjus põles tuli, voodipesu oli kortsus ja tapeediserv koorus. Kõik oli igapäevane, ka Alliksaar kirjutas oma poeesias väga argistest asjadest ja oli tore, et luuleread ning rekvisiidid kohtusid omavahel.

„Laulalambid on turtsuvad tulipõrnikad.“

Kapid, lauad,

„Voodid on võõrad ja vaenlikult vaelevad.“

taldrikud, supid.

Eri ruume toetas helikujundus. See sekkus väga õigetest hetkedel ja tõi endaga kaasa veel rohkem aega, venitades minuti mõnusalt pikemaks. Näiteks kaugel olevat pidu saatis summutatud muusika, mis pani puusa kohe nõksuma.

Ebamugavaid argipäevaseid olukordi tuleb igapäevaelus alalõpmata ette ning lavalaudadel on see alati pilkupüüdev. Ka selle lavastuse korral oli nauditav vaadata näitlejate minimaalset miimikat. Näiteks kui pere söi söögilauas ja poeet pressis end nende juurde sööma. Poeedi kuju kehastas Veiko Porkanen väga mõjusalt. Näitleja on rääkinud, et vestles põgusalt Alliksaare pojaga ja sealt on inspiratsiooni saadud karakteri kujutamise kohta. Lisaks olid õdede-vanamuttide

Urmas Vadi on öelnud, et Alliksaar on nagu piiritus, teda pole võimalik järjest lugeda, tuleb võtta pits pitsi haaval.

karakterid väga sooja südamega mängitud. Neid kehastasid Piret Laurimaa ja Lena Barbara Luhse. Nõukaaja babuškatest jõuti harjadel tantsivate baleriinideni välja ja see märkis täpselt seda, kuidas Alliksaar võib oma luules alustada ühest punktist, siis sama punkti ümber lükata ja jõuda tagurpidi hoopis mujale.

Etenduse jooksul kerkib küsimus, milline see Alliksaar siis on. Kas pika mantli, portfelli ja piinlikult hea rühiga sell? Kas alavääristatud erak, kelle eest peideti emotsioone? Või üleolev filosoofeerija? Ei tea, kuid meile etendati kuju, kes oli uudishimulik ja soovis iga ukse taha pääseda. Ta mõte jooksis kiiremini, kui käsi suutis kirjutada. Ta tõmbas inimesi enda poole. Ta tõukas inimesi endast eemale. Ta vihastas inimesi ja armastas ... tähtede moodustusi. Alliksaar oli jutuvestija, kes võis kaaslaste surnuks rääkida. Seda kuju oli huvitav kõrvalt vaadata, kuid temaga vestlust pidada ei sooviks. Ta oli väga intensiivne ja tema luule on selle märk. Urmas Vadi on öelnud, et Alliksaar on nagu piiritus, teda pole võimalik järjest lugeda, tuleb võtta pits pitsi haaval.

„Sada grammi taevasina“ oli ehtne ja tajusin Alliksaare hingamist. Tema olemust, kuidas ta mõjus ja mõjutab praegugi inimesi. Kindlasti tuleb kasuks varasem kokkupuude tema luulega või siis pärast etendust Alliksaare teoste sirvimine. Vihjena võib lisada, et kui esimene kord ei meeldinud, siis tasub teist korda veel vaadata. Alliksaar võibki eemale tõrjudes ligemale lasta. Kes seda hullu teab!

Draama

Big Mother
Nukumaja
Päevaraamat
Elleni sekund
Minu geniaalne sõbranna
Magavad mehed
Armas ilves
Lõpp
Prohvet ja idioot
Side
Antigone
Päikesepoisid
Leopoldstadt
Neljas öde
Sada grammi taevasina
Mägede iluduskuninganna
Törksa taltsutus
Kõik minu emast
Niskamäe naised
Pangarööv
Mitte midagi
Marta ja Miisu
Kunksmoor ja kapten Trumm
Vennad Lõvisüdamed

Big Mother

Ajakirjanduslik triller

Autor Mélody Mourey

Tõlkija Indrek Koff

Lavastaja Robert Annus

Kunstnik Liina Tepand

Valguskunstnik Kaspar Aus

Videokunstnik Juho Porila

Video- ja fotokujundaja Katrin Leement

Muusikaline kujundaja Kalev

Kääpa

Osades Maria Annus, Marika Barabanštšikova, Linda Porkanen, Reimo Sagor, Jüri Lumiste, Priit Strandberg

USA presidendi ümber lahvatab skandaal, mis raputab ka ajalehe New York Investigation toimetust. Kohtusaalis nähtu pöörab pea peale ajakirjanik Julia Robinsoni elu: ta arvab süüpingis olijas ära tundvat oma neli aastat tagasi surnud elukaaslase. Uurimine, mille

ta müsteeriumi lahendamiseks algatab, jääb tema ajakirjandusliku meeskonna tegemistele jalgu ning ühtäkki seisab New York Investigationi väike kollektiiv vastamisi enneolematult ulatusliku massimanipulatsiooni programiga. Oma erimeelsuste kiuste peavad ajakirjanikud ühiselt paljastama suurima skandaali peale Watergate'i afääri.

Demokraatia on ohus. Nende elud samuti.

Mélody Mourey (s 1989) on noorema põlvkonna prantsuse näitleja, dramaturg ja lavastaja, kelle viimastel aastatel publiku ette jõudnud näidendid ja lavastused on olnud silmatorkavalt edukad ja saanud mitmeid nominatsioone Prantsusmaa mainekamale teatriauhinnale Molière'ile.

Esietendus 14. septembril 2024 Sadamateatris

Nukumaja

DRAAMA

Nukumaja

Draama

Autor Henrik Ibsen

Tõlkija Henrik Sepamaa

Lavastaja, muusikaline kujundaja ja valguskunstnik Hendrik Toompere sen (Eesti Draamateater)

Kunstnik Elisa Sinisalu

Osades Maarja Johanna Mägi, Andres Mähar, Ragne Pekarev, Margus Jaanovits, Aivar Tommingas, Külliki Saldre

1879. aastal esietendunud norra klassiku Henrik Ibseni näidendi „Nukumaja“ esietendumise järel tekkis ulatuslik diskussioon naise positsioonist ühiskonnas. Lugu õrnast ja abitud noorest naisest Norast, kes olude sunnil avab oma silmad ja vaimselt iseseisvub, on lavastajaid köitnud väga erinevatel aegadel ning näidendist on tehtud palju töötusi. Millised on tänapäeva Nora ja teda ümbritsev maailm?

Esietendus 26. oktoobril 2024 väikeses majas

Rahulolematus.

Kõik häirib. Häirib see, et peab kinke tooma.

Häirib see, et peab lapsi hoidma.

Häirib see, et on mees.

Häirib see, et pole meest.

Häirib sõbranna.

Häirib, et pole sõbrannat.

Häirib, et raha pole.

Häirib, et peab ise raha tegema.

Häirib, et raha on.

Häirib, et ei tea, mis teha.

Häirib see, et nad on.

Häirib see, et keegi üldse on.

Häirib, et ma olen.

Häirib kõik.

Lendan ära.

Päevaraamat

Draama

Autor Agota Kristof

Romaani tõlkija Urmas Rattus

Lavastaja ja dramatiseerija

Ringo Ramul

Kunstnik Arthur Arula

Helilooja ja muusikaline kujundaja

Kenn-Eerik Kannike

Valguskunstnik Ivar Piterskihh

(Endla)

Osades Veiko Porkanen, Ken

Rüütel, Merle Jääger, Kärt Kull,

Kristin Prits, Kaarel Pogga,

Rasmus Vendel

Väikesed kaksikvennad saadetakse sõja eest vanaema juurde, kes elab pisikeses külas kahe riigi piiril. Poisid lubavad teineteisele, et teevad kõik, mis võimalik, et ühiselt selles hullumeelses maailmas ellu jääda. Nad loovad oma treeningsüsteemi ja reeglid ning asuvad sihikindlalt endast vormima

inimesi, kes saavad julma ja halastamatu ümbrusega hakkama ja panevad kõik, mis nendega juhtub, oma päevikusse kirja.

See on otsekohene ja poeetiline lugu ellujäämisest ja kohanemisest meie pöörases maailmas.

Agota Kristof (1935–2011) oli ungari kirjanik, kes lahkus kodumaalt peale 1956. aasta kommunistliku režiimi vastu suunatud ülestõusu, asudes elama Šveitsi ning kirjutas peamiselt prantsuse keeles. Mitmed tema naps ja sugestiivses stiilis kirja pandud romaanid on ilmunud ka eesti keeles, kuid Eesti teatrilavale jõuab tema looming esimest korda.

Lavastus põhineb Agota Kristofi romaanitriloogia "Kaustik. Katsumus. Kolmas vale" esimesel osal, mis eesti keeles ilmus 1997. aastal.

**Esietendus 9. novembril 2024
Sadamateatris**

Muusika

**Boheem
Kuningas Arthur
Kinky Boots ehk Kirglikud kontsad
Turandot
Julius Caesar
Väike hommikumuusika
Sipsik
Don Giovanni
Nunnad hoos
Madama Butterfly
Viini veri
Hüljatud**

Muusikajuht ja peadirigent Risto Joost

Kinky Boots ehk Kirglikud kotsad

Cyndi Lauperi muusikal

Libreto autor Harvey Fierstein

Muusika ja laulusõnade autor

Cyndi Lauper

Muusikajuhid Eeva Kontu (Soome)

ja Riivo Jõgi

Dirigendid Riivo Jõgi, Ele Sonn

Lavastaja Samuel Harjanne

(Soome)

Kunstnik Peter Ahlqvist (Soome)

Kostüümikunstnik Tuomas Lampinen (Soome)

Koreograaf Gunilla Olsson-Karlsson (Rootsi)

Valguskunstnik William Iles (Soome)

Grimmikunstnik Henri Karjalainen (Soome)

Helirežissöör Kai Poutanen (Soome)

Tõlge eesti keelde Pirjo Jonas

Osades Priit Võigemast, Rolf Roosalu, Nele-Liis Vaiksoo, Piret Krumm, Silver Laas, Simo Breede, Allar Valge, Joosep Järve, Meelis Kesper, Vilita, Kaarel Orumägi, Markus Monak, Ele Millistfer, Helen Hansberg, Liisa Pajusaar, Siiri Koodres, Ivar Saks, Oliver Timmusk, Risto Orav jt

Vanemuise ooperikoor, sümfooniaorkester ja bänd

Miramaxi ning stsenaaristide Geoff Deane'i ja Tim Firthi filmi „Kinky Boots“ ainetel.

Charlie Price pärib isalt kingavabriku. Püüdes perekonnaäri pankrotist päästa, kohtub Charlie *drag queen* Lolaga ning teeb talle põneva pakkumise: toota praktiliste meestekingade asemel hoopis pilkupüüdvamaid jalanõusid. See on südamlik ja lustakas lugu sõprusest, isikupärast ja kõrgetest kotsadest.

Armastatud poppmuusiku Cyndi Lauperi muusika ja laulusõnade ning Harvey Fiersteini raamatu sümbioosis sündinud menukas muusikal „Kinky Boots“ on võitnud koos Tony auhinda, sealhulgas parima muusikali auhinna.

Muusikali toob Vanemuise publikuni soome lavastaja Samuel Harjanne, kelle eelnenud muusikalilavastused „Hüljatud“ ja „Nunnad hoos“ on Tartus pälvinud sooja vastuvõtu.

Esituskeel: eesti
Tiitrid: inglise, soome

**Esietendus 23. novembril 2024
Vanemuise suures majas**

Kontserdid

Vanemuise sümfooniaorkestri hooaja avakontsert

30. augustil kell 19

Vanemuise kontserdimajas

31. augustil kell 19

Pärnu kontserdimajas

Kavas

Gustav Mahler, Sümfoonia nr. 8, Es-duur

Solistid Elena Bražnik

(RO Estonia), Silja Aalto (Soome), Kadri Kõrvek (RO Estonia), Kai Rüütel-Pajula, Annely Peebo, Tuomas Katajala (Soome), Hrólfur Sæmundsson (Island), Ain Anger

Dirigent Risto Joost

Vanemuise ooperikoor, segakoor Latvija, Tartu Ülikooli kammerkoor, Tartu poistekoor Vanemuise sümfooniaorkester

Hingedepäeva kontsert

31. oktoobril kell 19

Rakvere teatris, Rakvere Kultuuri-festivali programmi raames

1. novembril kell 19

Vändra Lüdigi saalis

2. novembril kell 19

Tartu Pauluse kirikus

3. novembril kell 17

Viljandi Baptistikirikus

Kavas

Wolfgang Amadeus Mozart, „Ave verum corpus“, D-duur
Wolfgang Amadeus Mozart, Reekviem

Solistid Karmen Puis, Pirjo Jonas, Rasmus Kull või Hisatoshi Nezu, Simo Breede või Kristjan Hägglom

Dirigent Risto Joost

Vanemuise ooperikoor ja sümfooniaorkester

Tartu ja Viljandi kontsertidel teevad kaasa Heino Elleri Muusikakooli õpilased

Ooperigala

5. detsembril kell 19

Vanemuise kontserdimajas

Dirigent Vello Pähn

Vanemuise sümfooniaorkester

Vanemuise sümfooniaorkestri advendikontsert

22. detsembril kell 18

Tartu Pauluse kirikus

Dirigent Henri Christofer Aavik

Vanemuise ooperikoor ja Heino Elleri Muusikakooli õpilased

Vanemuise sümfooniaorkester

Filmimuusika gala

23. jaanuaril kell 19

Tartu Vanemuise suures majas

24. jaanuaril kell 19

Tartu Vanemuise suures majas

28. jaanuaril kell 19

Viljandi Ugala teatris

30. jaanuaril kell 19

Põlva kultuuri- ja huvikeskuses

1. veebruaril kell 19

Paide muusika- ja teatrimajas

Solistid Nele-Liis Vaiksoo,

Kalle Sepp, Henri Zibo

(akordion), Simo Breede,

Rasmus Kull, Kristjan Hägglom

Dirigent Martin Sildos

Vanemuise sümfooniaorkester ja bänd

VSO kontserdisari „Klassika“

28. veebruaril kell 19

Viimsi Artiumis

1. märtsil kell 19

Vanemuise kontserdimajas

Kavas

Ludwig van Beethoven, Sümfoonia nr 5, c-moll, „Saatusesümfoonia“, op. 67
Dmitri Šostakovitš, Sümfoonia nr 5, d-moll, op. 47

Dirigent Risto Joost

Vanemuise sümfooniaorkester

Vaikse nädala kontsert

12. aprillil

Viljandi Baptistikirikus

17. aprillil

Tallinna Jaani kirikus

19. aprillil

Tartu Pauluse kirikus

Kavas

Antonio Vivaldi, Stabat Mater
Giovanni Battista Pergolesi, Stabat Mater

Solistid Pirjo Jonas, Martin Karu

Vanemuise sümfooniaorkester

Vanemuise sümfooniaorkestri hooaja lõppkontsert

8. mail kell 19

Vanemuise kontserdimajas

9. mail kell 19

Viimsi Artiumis

17. mail kell 19

Cēsise kontserdimajas

Kavas

Tõnis Kaumann, Avamäng
George Gershwin, Klaveri-kontsert, F-duur
Carl Orff, „Carmina Burana“

Solist Vestard Šimkus (klaver)

Dirigent Risto Joost

Vanemuise ooperikoor, Tartu Ülikooli kammerkoor Vanemuise sümfooniaorkester

Imeline

Kontrastid
Ohtlikud suhted
Vihm detsembris
Tuhkvalge
Pähklipureja ehk Imeline jõuluöö
Luikede järv

Balletijuht Jevgeni Grib

Ohtlikud suhted

GIORGIO MADIA BALLETT JOSEPH HAYDNI MUUSIKALE

Ohtlikud suhted

Ballett Joseph Haydni muusikale

Lavastaja, libretist, koreograaf ja valguskunstnik Giorgio Madia (Itaalia)

Muusikajuht ja dirigent Aleksandr Bražnik

Dirigent Martin Sildos

Kunstnik Domenico Franchi (Itaalia)

Koreograafi assistent Mihaela Devald Rokšandić (Horvaatia)

Osades Maria Engel, Georgia Toni Hyrkäs, Alain Divoux, Gustavo Pedro, Raminta Rudžionytė-Jordan, Caroline Maquignon, Bradley Howell, Yuta Irikura, Akihito Shimogata, Alexandra Heidi Foyen, Karmen Puis, Merle Jalakas

Vanemuise balletitrupp ja sümfooniaorkester

Giorgio Madia lavastus „Ohtlikud suhted“ on loodud Pierre Choderlos de Laclos' 18. sajandist pärit skandaalse romaani ainetel. Loo keskmes on kahe prantsuse aristokraadi, vikont de Valmont'i ja markiis de Merteuil' püüded teineteisele kavaluse, tahtejõu ja võrgutamisega koht kätte näidata. Selle nimel

manipuleerivad nad julmalt endast naiivsemate ja süütumatega. Kumbki naudib teise üle trumpamist, üksteisevõidu intriige punudes kasvab ka vastastikune iha.

Kiriromaani autor Choderlos de Laclos elas nn „vana korra“ (*ancien régime*) ajal, mil aadlikklassi üle valitses vabamõtlejate vaim. Tema provokatiivne teos annab külma ja küünilise sissevaate sellesse, mis võib juhtuda, kui kõik kergemeelsetes mängudes osalejad nende keerulisi reegleid ei tunne. Selle legendaarse prantsuse kirjandusteose sündmustikku juhib halbade kavatsuste kütkestav nutikus. Euroopas täispikkade narratiivballettidega laialdaselt tuntust kogunud Giorgio Madia eesmärk on luua lavastusi, kus ei keskenduta sammudele, vaid loole ning veel enam sellele, mis peitub ridade vahel: pinge, elevus, vihjed. Ballett „Ohtlikud suhted“ on sensuaalne mäng iha, võrgutamise ja kättemaksuga. Kuniks keegi armub...

Esietendus 28. septembril 2024 Vanemuise suures majas

Tähelepanu! Lavastuses on mitmeid erootilise alatooniga stseene.

Marta ja Miisu
Kunksmoor ja kapten Trumm
Väike hommikumuusika
Sipsik
Pähklipureja ehk Imeline jõuluöö
Vennad Lõvisüdamed

Laste- lavastused

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

 TALLINK

 METEC

Disainitud ja
valmistatud Tartus,
tuntud üle maailma:

- AUTOTÖÖSTUSELE
- MEDITSIINIVALDKONNALE
- MASINAEHITUSELE

Metec- Sinu nägemus,
meie kõrgtehnoloogilised
lahendused!

Tutvu lähemalt meie
toodete ja tööpakkumistega

WWW.METECGROUP.EU

MARTELL
COGNAC
FONDÉE EN 1715

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital

Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAE2X

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Autopartner

Hotellipartnerid

Grimmipartner

TARTU

KULTUURIMINISTEERIUM

MIX

Paber vastutus-
tundlikest allikatest

FSC® C068125

vanemuine.ee